

КІНО

ФІЛЬМ-
ПОПЕРЕДЖЕННЯ

стор. 5

ТЕАТР

СПІВАЮЧА
ДУША

стор. 9

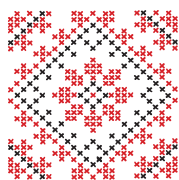
ЦІКАВІ ЗУСТРІЧІ

«КНЯГИНЯ
ЕТНОЛАНДІЇ»

стор. 12

cultua.media

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№41 | 13 жовтня 2017

загальнодержавна українська газета

ISSN 2519-4429

З ДНЕМ ЗАХИСНИКА УКРАЇНИ

Фотокордаж Романа РАТУШНОГО

НАШ ІНДЕКС 60969

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА НА 2018 РІК: 6 МІСЯЦІВ – 199,58 ГРН; 12 МІСЯЦІВ – 396,56 ГРН

КРОК ПРОТИ ГІБРИДНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

5 жовтня парламент ухвалив проект Закону про внесення змін до Закону України «Про гастрольні заходи в Україні» (щодо особливостей організації та проведення гастрольних заходів в Україні за участі громадян країни-агресора) (№6682) – за основу та в цілому. «За» проголосували 232 депутати.

Під час обговорення законопроекту у Верховній Раді Віце-прем'єр-міністр В'ячеслав Кириленко наголосив: «Цей важливий Закон дозволить унормувати не питання музики, концертів чи фестивалів, це Закон про гібридну війну Росії проти України. У ньому внесені зміни до чотирьох статей і вводиться нова стаття. Цей закон розроблено спільно з урядовцями і депутатами».

Потреба змін до Закону про гастролі зараз гостра, оскільки, за словами В. Кириленка, почастишали випадки, коли російські гастролери виступають в окупованому Криму, незаконно перетнувши кордон України, а за декілька днів виступають в інших містах України. Це відбувається тому, що організатори гастролей не несуть жодної відповідальності

за тих, кого запрошують із Росії. Згідно з новими правилами, не менше як за 30 днів організатори мусять попереджати СБУ про приїзд виконавця, щоб вона перевірила всю інформацію стосовно запрошеного в Україну артиста. Служба безпеки України протягом 10 днів з моменту одержання запиту розглядає та надає організатору гастрольного заходу відповідь про наявність або відсутність законних підстав для недопущення громадянина країни-агресора до участі у зазначеному гастрольному заході. Після отримання відповіді від Служби безпеки України про відсутність таких підстав організатор укладає договір із відповідним гастролером.

«Таким чином усунеться проблема, коли українським правоохоронцям доводиться виловлювати вже постфактум російських виконавців-порушників» – зазначив В. Кириленко.

Організатор гастрольного заходу, який порушив вимоги статей 3 та 4 цього Закону несе адміністративно-господарську відповідальність у формі штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста мінімальних заробітних плат.

БІБЛІОТЕКА — ЦЕ ХРАМ ПРОПАГАНДИ ТЕКСТУ І СЛОВА

На початку жовтня в Києві відбулась триденна щорічна Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек».

Леся САМІЙЛЕНКО

Традиційно зібрались і традиційно обговорили всі проблеми, що є в бібліотечній справі, провідні фахівці з усіх куточків України та Білорусі, яку на конференції представляла делегація провідних фахівців Цен-

жають своєю цинічністю. Адже лише за останні роки в Україні було знищено 40 тисяч бібліотек, з яких 700 вже не існує, і в результаті цього звільнено 70 тисяч працівників. А натомість, із гіркою в голосі розповів доповідач, Міністерство культури видає офіційний документ, у якому йдеться про «стратегію сталого розвитку...» Тож гірко від такого невігласьки-напівграмотного ставлення до вживання терміну, який свідчить про те, що цей документ писали «фахівці», які тямлять не лише про те, що робить рука права... Адже слово «сталий» заперечує слово «розвиток» і свідчить

ся про одну з найкорисніших сфер для будь-якої особистості, яка прагне не лише розвивати свій інтелект, але й відчувати комфорт і підтримку у цих своїх бажаннях. У столиці – все краще. Тут піди хоча б до бібліотеки ім. Вернадського, університетської чи навіть районної бібліотеки, і ти маєш цілковиту змогу відчути ці блага. Йдеться про державний масштаб справ, у якому майже немає місця таким поняттям, як рівень освіти та європейський стандарт організації бібліотечної справи. Тож виходить, що починати вчитися необхідно, хоча б урахувавши білоруський досвід.

тральної наукової бібліотеки ім. Якуба Коласа НАН Білорусі на чолі із заступником директора Національної бібліотеки Білорусі Олександром Сушею.

Тож своєю розповіддю про цю надзвичайно потрібну та цікаву конференцію я почну з того, що почула у виступах гостей. Адже, з одного боку, приємно і цікаво було дізнатися, як розвивається ця надзвичайно важлива галузь культури в сусідній державі, а з іншого – як казав один із героїв фільму, і за свою «державу прикро». Адже все, що відрізняє нас і в цій галузі не лише від європейців, але й від пост-радянських сусідів, це абсолютна байдужість до розвитку бібліотечної справи, яка, за державною термінологією, приречена на «сталий розвиток». А вже про це я почула у виступі генерального директора Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, члена-кореспондента НАН України Володимира Попика. Виступ його був ґрунтовним і не забарвленим суцільними негативними оцінками стану справ у підвідомчій йому галузі та бібліотеці, яку він очолює. Ця людина добре усвідомлює масштаби трагедії у бібліотекарській справі у масштабах всієї держави. А статистичні дані, які були озвучені під час конференції, надто вра-

про відсутність бажання зробити прорив чи прискорити розвиток у цій галузі. Приблизно така ситуація і на інших ділянках діяльності найвищого культурного органу держави, бо і фінансуються бібліотеки так, аби було... Та і не секрет, що здебільшого все добре, що відбувається у цій галузі – це справа рук ентузіастів та людей, які розуміють важливість справи збереження, пропаганди, та й сили текстового, друкованого слова.

А все, що відбулося в рамках конференції, мало таку велику вагу для фахівців бібліотечних установ, що може претендувати на подію року в їхньому сіробуденному житті. Адже йдеть-

Але обмін досвідом та позитивними прикладами прориву на цій конференції таки відбувся, адже протягом трьох днів про бібліотекарів не лише згадали добрим словом, але й створили найкращі умови для отримання цієї інформації, і головне – для спілкування, яке людям дає іноді більше від зауреності у житті «мережі» Фейсбуку та інших технічних можливостей нашого часу. Людина – це організм, який має незбагненну широту своїх можливостей. Поцікавтеся теорією ноосфери Вернадського, і ви зрозумієте, що слово, передане в тексті – це чи не найсильніша зброя нашого часу. Просто поцікавтеся.

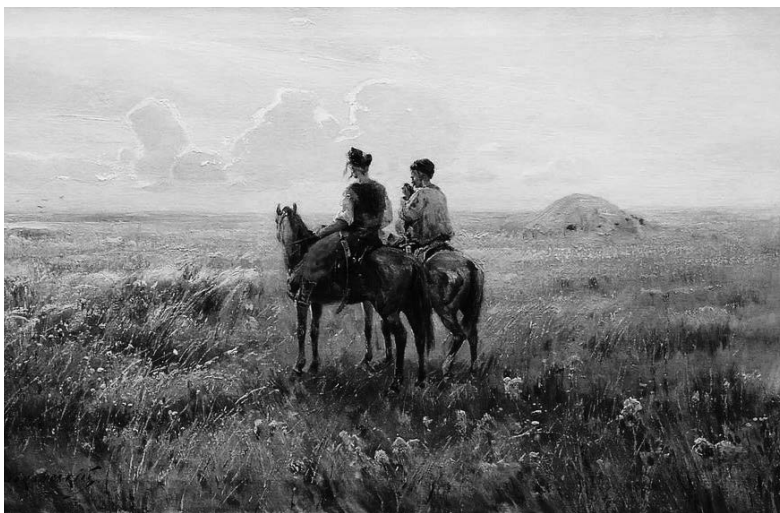
Ще в радянські часи ходив цікавий анекдот: двоє наших співгромадян приймають участь у міжнародному конкурсі скрипалів.

Сергій ЛАЩЕНКО

Один зайняв друге місце, тому ходить невеселий і засмучений. Зате його напарник – щасливий і радісний, хоча в конкурсі зайняв останнє місце. «Чому такий невеселий?» – питає оптиміст того, хто зайняв друге місце. «Розумієш – відповідає невеселий – для нас, музикантів, пограти на скрипці Страдіварі це така ж честь, як для вас постріляти з револьвера Дзержинського. Але це право надається лише переможцям...» Анекдот вважався смішним і користувався успіхом. Адже всім ставало зрозуміло, з якою метою «оптиміст» їхав на Захід. Рідну розвідку ми поважали і любили, адже вона покликана була захищати нас від хитрого і підступного Заходу.

* * *

Під час Другої світової війни німецька розвідка мала фахівців, які добре знали культури народів Радянського Союзу. Були «спецци» по кожній з республік, включаючи й автономні. Тому німцям вдалося привернути на свій бік певну частину інгушів, чеченців, калмиків, кримських татар, донських козаків... Та що там козаків – їм вдалося створити цілу власовську армію, сумнозвісну РОА. Німці вміло працювали з полоненими, апелювали до національних і релігійних почуттів. Один з лідерів Норильського повстан-

Сергій Васильківський. «Український степ»

ня оунівець Євген Грицяк сидів у таборі з абверівцем Еріхом Егофом. Оскільки серйозної літератури в таборі не було, полонений німець жадібно перечитував російські народні казки. Українцю так пояснив, чому читає: «Аби перемогти ворога, треба зрозуміти його душу. А вона неминуче відображена у народних казках...» Подумайте лишень: Німеччина лежить у руїнах, вона вщент розгромлена, ще й поділена між пе-

КУЛЬТУРА І... РОЗВІДКА

Геннадій Кириченко. «Поліський пейзаж»

реможцями... І хто зна, скільки вдасться прожити в таборах, і чи пощастить взагалі повернутися на Батьківщину? Але розвідник не втрачає часу даремно. Ось вам якісний рівень агентів абверу! Дурнів там не тримали.

Непоганою ілюстрацією до згаданого вище анекдоту можуть бути спогади колишнього радянського розвідника Михайла Любимова. Наведу лише деякі уривки: «О лорде Харвуде и о меломанах – потенциальных агентах нашей разведки я не забывал ни на миг...» А ось як відбувалася бесіда цього молодого, енергійного офіцера з резидентом радянської розвідки: «Вообще-то нарваться на жар-птицу можно в любом

бавил я». Он все думал и думал, но наконец благосклонно кивнул. Осчастливленный, я поездом ринулся в Единбург и уже утром предстал перед знаменитостями...»

* * *

Відомий факт, як неохоче китайські чиновники давали дозвіл Миколі Реріху подорожувати китайською територією, та ще й (яке нахабство) малювати з натури! Адже це серйозна розвідувальна інформація! Відомо також, що восени 1927 року під тиском англійської розвідки експедиція була затримана владою Тибету на підступах до Лхаси. П'ять місяців вона знаходилася в сніговому полоні високо в горах при мінусовій температурі на плато Чантанг... Ну, китайці древній народ з величезним досвідом, тому й перестраховщики. Англійці також, зазвичай, дивляться на багато років уперед. А ось українці, власники найкращих у світі чорноземів, традиційно м'які і довірливі. Живуть сьогоднішнім днем і платять надто дорогу ціну за небажання прогнозувати, пророкувати майбутнє. Україні конче потрібна своя розвідка – фахова, конкурентоздатна, амбітна. Це те, над чим працювати і працювати... І своє вагоме слово тут може сказати культура. Твори мистецтва можуть виступити в ролі потужного мотиватора! Пригадую, з яким інтересом радянські підлітки читали книжки про диверсанта Отто Скорцені та відому дивізії «Бранденбург-800». Вояки цієї дивізії досконало володіли мовами тих країн, де проводили свої спецоперації. Застосовували військову форму цих країн. На той час це було неабияким новаторством. Німецькі офіцери старого прусського гарту вважали такий підхід неприпустимим ідеологічною «ересью»... Справді, це йшло врозріз з тодішніми

принципами ведення війни. Але адмірал Канаріс підтримав усі, на перший погляд, дивні пропозиції одного з творців «Бранденбургу» креативного гауптмана Теодора фон Хіппеля. Звісно, поправка на час була необхідна – надворі вже було 20-е століття... Але мало хто знає, що українські козаки користувалися цими технологіями ще в 17-му столітті. Здобуваючи Немирів, Максим Кривоніс перевдягнув кілька сотень своїх козаків і вдав, що це «підмога» від самого Яреми Вишневецького. Таким чином узяв місто з мінімальними втратами. А штурмуючи львівський замок, частина спецназців Кривоноса проникла туди під виглядом... поляків-біженців. Ці козаки-диверсанти зіпсували потім чимало ворожих гармат. Українська перемога була забезпечена. Чим не сюжет для пригодницького фільму? Під впливом таких кінокартин з'явиться й патріотична, мотивована молодь. З часом вона стане ядром Сил спеціальних операцій та розвідки.

Тарас Шевченко. «Місячна нічна Кос-Аралі»

* * *

На жаль, у нас не дуже багато фахівців з історії українського війська. Про морські спецоперації козаків знає лише жменька істориків. Решта – в загальних рисах. Про Дюнкерк щось там, чули, про штурми фортець... А про розвідників? УНР-івських, махновських, розвідників УПА? Зрештою, про розвідників Хмельницького... На пальцях можна перерахувати фахівців. Якось провів бліц-опитування серед друзів: хто назве художні твори, присвячені українським військовим спецопераціям? Ніхто не відповів. А, між тим, такі є. Варто згадати триптих «Попередження» (2009) Едуарда Ревенка і Леоніли Стебловської. Він присвячений досить освіченому козакові (закінчив бурсу Київського Братства) Микиті Галагану. Дізнавшись, що поляки спалили Корсунь, відчайдушний мешканець цього міста ви-

ршив помститися окупантам. Він подав ідею заманити ворога в пастку поблизу села Виграїв. Причому, добровільно взяв на себе найнебезпечнішу роль місцевого «Івана Сусаніна». Попрошався з побратимами, попросив передати дружині й сестрі, що любить їх, поцілував образок Божої матері і вирушив у дорогу. Потрапив на очі поляків спеціально, видаючи себе за невдаху-розвідника. Довго терпів тортур (адже треба, щоб повірили!) і лише коли його припекли розпеченим залізом, «зівнався», що має завдання вивідати сили поляків. Полонений настільки соковито описав неймовірну кількість козаків і татар, що ляхи вирішили відступити на Богуслав і чекати там підкріплення з Польщі. Микита Галаган обіцяв провести поляків найкоротшим і безпечним шляхом. А вивів прямо на нові спецназівців Кривоноса. Звісно, шансів порятуватися у Микити Галагана не було жодних; він і справді загинув, але й ворог був знищений. Як писав російський історик Сергій Соловйов, «цей геройський подвиг відрзняється від Сусанінового тим, що він справді відбувся». З ним перегукється російський публіцист Пав-

лов: «На відміну від російського український «Іван Сусанін» виявився справжнім героєм, гідним слави й пам'яті. Звали його Микита Галаган. Його подвиг підтвердженнями документальними свідченнями того часу...»

Івану Сусаніну було присвячено багато полотен. Те ж саме можна сказати і про видумане «Льодове побоїще» на Чудському озері під керівництвом Олександра Невського. Теж видумка, бо не міг він керувати битвою, був на той час хлопчиком. Нашому Галагану пощастило менше. Щоправда (можливо, під впливом картини) Попередження») його увічнив у скульптурі Владислав Димйон. Пам'ятник у 2012 році постав у Чигирині. Але могло б бути набагато більше... Тож будемо чекати на нові роботи, а ще на свого українського Єжи Гофмана, адже з цього історичного матеріалу міг би вийти хороший фільм.

Останнім часом в Україні відбувається більше подій, організованих іноземними культурними менеджерами. Одна з них — німецько-українська зустріч «Міст із паперу», що відбулася у Харкові з 5 по 7 жовтня. Така зустріч відбулася в Україні втретє, раніше учасників приймали Львів та Дніпро.

Любов ЯКИМЧУК

Письменники та письменниці, культурні медіатори з німецькомовного середовища та з України провели в Харкові триденну відкриту зустріч та великий літературний концерт для містян. Задля цього до Харкова приїхали Юрій Андрухович, Акош Дома, Ян Гіммельфарб, Олександр Мільштейн, Маріон Пошман, Крістін Прайвус, Оксана Забужко, Ноємі Шнайдер, Гідо Гаусман, Олег Шпільман, Ютта Зоммербауер, а також долучили-

ся письменники-харків'яни — Сергій Жадан, Юрій Цаплін та Андрей Краснящих. До речі, Жадан під час концерту виступив зі своїм новим музичним проектом «Лінія Маннергейма».

Модераторами зустрічі були українські германісти Христина Назаркевич та Юрій Прохаско. До речі, останній був розробником концепції «Мосту з паперу» разом із Вереною Нольте, та придумав назву для українсько-німецьких зустрічей. Ця назва оригінально походить із твору Манеса Шпербера «Напад на Середню Європу (Angriff auf Mitteleuropa)». Манес Шпербер, який народився у західноукраїнському Заболотіві, розповідає у своїх спогадах «Господні водоноси» (Die Wasserträger Gottes) про Міст із паперу як про легенду хасидизму у своєму рідному містечку. Загалом ця красива метафора цілком підходить до будь-якої культурної події, яка об'єднує представників різних країн.

«Про Харків ми знаємо мало» — такими словами Карл Шльогель, німецький історик та експерт зі Східної Європи, починає свій на-

ПАПЕРОВИЙ МІСТ

рис, присвячений Харкову, місту «на краю Європи». Шльогель був учасником першої зустрічі письменників «Міст із паперу», яка відбувалася у Львові. У тексті він констатує «відсутність великого

української культури, і не даремно, адже у 20-30 рр. саме тут розвинулась література українського ренесансу, покоління, яке пізніше назвали «розстріляним відродженням». Утім, для центрально-європейського автора Шльогеля, цього, мабуть, замало.

«Хто читав “Месопотамію” Сергія Жадана, може вважати, що знає Харків, місто на двох річках, чи радше настрої, який воно викликає, його запахи, кольори будинків та фабрик, новий потетичний Вавилон. — Зауважують організатори у прес-релізі «Мосту з паперу» — Харків є рідним не тільки для Жадана, визнаного критиками рок-зіркою української літератури. Художник і фотограф Борис Михайлов також звідси. Графік Гамлет теж має бути родом із Харкова, бо гуляючи містом з місцевими письменниками Андрієм Краснящих та Юрієм Цапліним, постійно натрапляєш на його чорні графіті на білому фоні, які не сплутаєш ні з чим іншим».

За словами організаторів, «Міст із паперу» має на меті ініціювати обмін між письменниками й митцями країни. Проект творять письменники, музиканти і художники за активної підтримки перекладачів, істориків, літературних та мистецьких посередників, видавництв, галерей та кураторів.

Окрім історії української культури та сучасного культурного середовища, Харків привабливий для книжкового бізнесу. Безліч українських видавництв базуються саме в Харкові, тому й на аналіз видавничої ситуації можна було сподіватися саме від них. Директор видавництва «Клуб Сімейного Дозвілля» Олег Шпільман зробив доповідь про смаки українських читачів. Мережа розповсюдження видавництва охоплює вісім із сімнадцяти мільйонів українських сімей, тобто йдеться про смаки 47% українців. Оскільки жодне видавництво не працює з такою кількістю читачів, статистика «КСД» може бути показовою, тому пропонуємо детальніше зупинитися на цій доповіді.

За словами пана Шпільмана, ключовим напрямом сучасної літератури нині є фантастика та фентезі, оскільки на це зростає читацький попит. Відповідно, загальний наклад книжок поляка Анджея Сапковського, відомого в Україні, передусім, завдяки книзі «Відьмак», складає 120 тисяч, наклад книжок Ренсона Рігґза, американського письменника і сценариста, відомого завдяки своїй книзі «Будинок Дивних Дітей», сягає 600 тисяч примірників,

а загальний наклад книжок американця Стівена Кінга — 260 тисяч примірників. Дара Корній та Генрі Лайон Олді теж у топах продажів. За останні три токи втричі зросла частка книжок всієї нехудожньої літератури, зокрема видань із психології та бізнесу. Шпільман наголошує на тому, що у цьому жанрі немає знакових українських авторів, яких би він міг видавати, тому звернув увагу письменників саме на цю ланку. Також зросла цікавість читачів до науково-популярного жанру, зокрема до книжок на теми політики, медицини, еволюції, фізики, генетики. «Це визначає стан нашої освіти. Люди не можуть читати підручники з цих галузей, тому читають науково-популярну літературу». Також видавець окремо відзначив історичний напрям. «Тривалий час українці не

мали незаангажованого погляду на події і це далося взнаки». Також популярними стають книжки, які несуть у собі певну ідею добра, спокою та толерантності. Наприклад, такі книжки, як «Маленька книга хюге. Як жити добре по-данськи». Люди запитують про таку літературу під час кожного книжкового ярмарку. Щодо європейської літератури, добре продаються лауреати Гонкурівської премії з літератури, що присуджується франкомовним письменникам. Читачі зацікавлені в сучасній українській прозі (21%), трохи менше в науково-популярній літературі (12%), і ще трохи менше в любовних романах.

«Взагалі 45% від усіх наших продажів — це українськомовна література. Читання українською стає дедалі популярнішим. У нашому видавничому плані на 2018 рік передбачено зростання українськомовного асортименту на 140%, а це 203 проекти», — говорить видавець Олег Шпільман про своє видавництво «КСД».

Тим часом, зустріч «Міст із паперу» завершилася. «Незважаючи на посередницькі потури Мінських угод, війна на Донбасі та анексія Криму, що суперечить усім нормам міжнародно-

го права, триває вже четвертий рік. — Каже Верена Нольте, — Здається, що наше щорічне літературне й мистецьке паломництво до українських міст не може нічим зарадити. Проте «Міст із паперу» — особливо в Україні — став синонімом культурного, а також мовного зближення. Адаже «Міст» — це великий перекладацький проект, що маніфестує цікавість до всього чужого й невідомого».

Звісно, такі проекти, що творяться між двома країнами і трьома мовами, потребують певного бюджету для реалізації, можливо тому їх нині проводять в Україні лише іноземці, хоча дуже добре, що їх цікавить наша країна, і що, як і Одеський міжнародний літературний фестиваль, «Міст із паперу» збирає повні зали містян.

ОЛЕКСАНДР АСКОЛЬДОВ: «КОМІСАР» — ЦЕ ФІЛЬМ-ПОПЕРЕДЖЕННЯ»

У київському Будинку кіно відбувся показ легендарного фільму «Комісар», присвячений 50-річчю стрічки, яка впродовж 20 років після її завершення була заборонена до показу та названа «антирадянською». Цього літа геніальний режисер Олександр Аскольдов відзначив своє 85-річчя.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Творчий вечір і, власне, зустріч із Олександром Аскольдовим відбулася, завдячуючи народній артистці України Раїсі Недашківській. Їхня дружба триває вже ось понад півсотні років...

Олександр Аскольдов говорить тихо і виважено. У нього добра пам'ять.

МІСТО МОГО ДИТИНСТВА

Щоразу, коли приїжджаю до Києва, намагаюся походити знайомими місцями. І щоразу шукаю найзаповітніші місця з дитячої пам'яті. На жаль, будинку на вулиці Ольгінській, у якому жили, немає. І ось – яке щастя – я знайшов фонтан, який є свідком мого дитинства. Це саме той фонтан, що у скверику перед театром імені Івана Франка. Одразу пригадалося як пускали там кораблики, гралися машинками...

Я дуже люблю Україну, люблю Київ. Тут моє коріння. Тут пройшло моє дитинство. Тут живуть мої друзі.

Та сталося як сталося. У 1938 році за доносом розстріляли мого батька – директора заводу «Більшовик». Маму, до слова, вона була головою Київського міськвиконкому, забрали з її кабінету й заарештували. І я, маленький хлопчик, пішов нічним Києвом до друзів, які пізніше відвезли мене до Москви.

Олександр Аскольдов

Вже там закінчив Московський держуніверситет, захистив у 1958 році дисертацію по Булгакову. До речі, це окрема історія. Блукаючи містом, я зайшов до телефонної будки. А на той час ще в доброму порядку зберігалися товстелезні телефонні адресні книги. Я розгорнув на прізвисьці «Булгаков» і почав телефонувати. Різне вислуховував. І раптом у слухавці обізвася приймний жіночий голос. То була Олена Сергіївна Булгакова, дружина письменника. Вже за кілька хвилин ми сиділи на кухні й розмовляли... Пізніше працював помічником у міністра культури Катерини Фурцевої, закінчив Вищі режисерські курси. Із благословення Михайла Ромма і Сергія Герасимова на кіностудії імені Горького почав зйомки фільму «Комісар».

ФІЛЬМ НЕ ТІЛЬКИ ПРО ЄВРЕЇВ

Сценарій до фільму я писав за раннім оповіданням Василя Гроссмана «У місті Бердичеві». Відзнято його було 1967 року. Зйомки відбувалися в Цюрупин-

ську (нині Олешки) та Кам'янці-Подільському.

«Комісар» – це фільм не тільки про євреїв. Це фільм про все. Про любов, про взаємини. Насамперед, про трагедію братовбивчої війни. Це фільм-попередження.

...Дія відбувається в маленькому містечку, куди входять загони червоної кінноти. Тоді ж з'ясується, що комісару Вавіловій прийшов час народжувати. Але бійці її загону не можуть очікувати на комісара. Тому й вирішено залишити її у багатодітній єврейській родині. Поступово увійшовши у важкий побут дружної сім'ї, комісар проїнявся до цих людей ширим почуттям та довірою до такої міри, що вирішила залишити їм щойно наро-

джену дитину. А сама кидається наздогнати пішки свій загін. У картини, як і в режисера, унікальна складна і багато в чому трагічна доля. Фільм робився в муках, у нескінченних суперечностях із керівництвом. Вже на стадії монтажу від мене вимагали внести поправки, змінити практично кожну сцену, кожен кадр. Адже на той момент радянська влада не бажала бачити саме такий варіант братовбивчої війни. Я категорично відмовлявся від змін у фільмі. Тоді ж було вирішено викинути мою картину до архіву. Мене ж виключили з партії, влаштували вдома обшуки та судили. На щастя за грати мене не посадили, але життя вже було зламане. Після «Комісара» не зняв жодної стрічки. Чому картину засуджували впродовж 50 років, зрозуміти неможливо. Це за гранню для всіх. Фільм цікавий грою чудових і унікальних акторів. Це – насамперед Нонна Мордюкова, Ролан Биков, Василь Шукшин, Раїса Недашківська...

джену дитину. А сама кидається наздогнати пішки свій загін.

У картини, як і в режисера, унікальна складна і багато в чому трагічна доля. Фільм робився в муках, у нескінченних суперечностях із керівництвом. Вже на стадії монтажу від мене вимагали внести поправки, змінити практично кожну сцену, кожен кадр. Адже на той момент радянська влада не бажала бачити саме такий варіант братовбивчої війни.

Я категорично відмовлявся від змін у фільмі. Тоді ж було вирішено викинути мою картину до архіву. Мене ж виключили з партії, влаштували вдома обшуки та судили. На щастя за грати мене не посадили, але життя вже було зламане. Після «Комісара» не зняв жодної стрічки.

Чому картину засуджували впродовж 50 років, зрозуміти неможливо. Це за гранню для всіх. Фільм цікавий грою чудових і унікальних акторів. Це – насамперед Нонна Мордюкова, Ролан Биков, Василь Шукшин, Раїса Недашківська...

Фільм пролежав 20 років на полиці як антирадянський. Коли в 1987 році був міжнародний кіно-

фестиваль у Москві, на який приїхали де Ніро, Маркес, Ванесса Редгрейв, вони говорили з Горбачовим про цей фільм. Перед цим я якимось чином пробрався на фестиваль і сказав про фільм. Учасники кінофестивалю зацікавилися й захотіли його подивитися. Тоді у московському Будинку кіно був показ, і нас буквально «розстрілювали» камери, а пресконференція тривала три години. Директор фестивалю в Сан-Франциско одразу запросив нас на фестиваль. Так почалася подорож фільму по всьому світу. «Комісар» отримав багато нагород. Раїса Недашківська, Ролан Биков і Нонна Мордюкова отримали за цю картину «Ніку». Я ж як режисер – нічого. І це за фільм, який

У ВІЙНАХ НЕМАЄ І НЕ МОЖЕ БУТИ ПЕРЕМОЖЦІВ

Ми зараз живемо у часи війни. Страшний конфлікт між Росією та Україною. Найстрашніше те, що у війні немає переможців. Сторони конфлікту руйнують не просто розуміння світу, а руйнують ставлення людей до світу.

І зараз конфлікт нагнітається інформаційною нетерпимістю.

Мій батько воював у громадянську війну, яку я ніколи не «обожнював», яка завжди у мене викликала чимало запитань. У війні немає і не може бути переможців...

Картину робили в неймовірно важких умовах. У мене є 7 стенограм 7-ми засідань партбюро студії. Мені ніколи було працю-

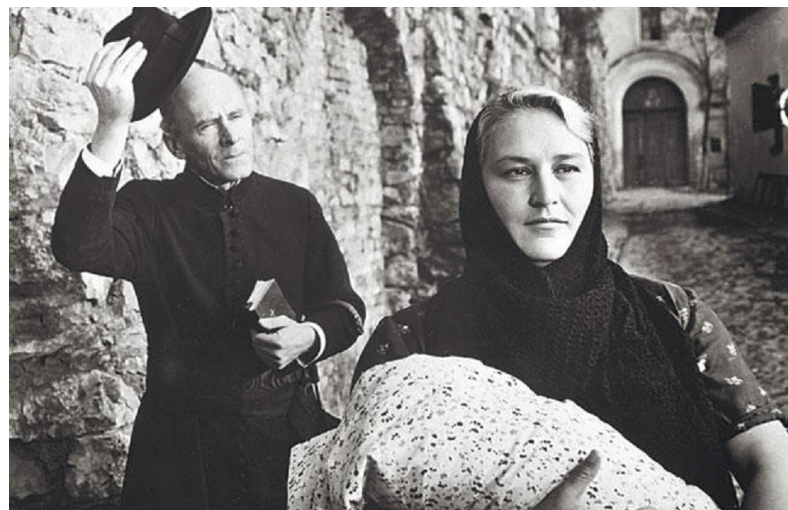
вати, ніколи було продихнути. Мене весь час обговорювали. Ролан Биков говорив: ну гаразд, нас райком гнобить, ЦК гнобить, але чому синагога чіпляється, я зрозуміти не можу. А це саме був 1965-й рік, напередодні 6-денної війни, коли ми розірвали відносини з Ізраїлем... І обшуки були, і кримінальна справа була, і виключали з партії за цю картину. Мене вислали з Москви. Я поїхав на будівництво – на КАМАЗ, що будувався в Татарії, у Набережних Човнах... Та й там мені пощастило робити улюблену справу. Я знімав кіно. Життя нелегке, склалося не дуже щасливо і водночас я дуже щаслива людина. Тому що я зробив те, що я хотів зробити. Я б ніколи й нічого не поменяв у своєму житті.

І СТУДЕНТОМ БУВ ПРИНЦ УІЛЬЯМ...

«Комісар» пройшов усіма континентами, і у нього велика кількість європейських призів. Але – жодної нагороди нашої країни. На жодному фестивалі в Росії цієї картини не бачили. І я не отримав за цей фільм жодної копійки. Ось і цього року ані про ювілей фільму, ані про мій – жодного слова. За винятком статті Юрія Норштейна в «Новой газете». Я на сьогодні академік Європейської академії кіно, професор семи різних університетів. Моїм студентом був принц Уільям. Я багато років викладав у кіношколах Німеччини, Шотландії, Швеції, Англії та Італії. У Росії читав лекції з літератури та мистецтва в університеті.

...Після творчого вечора й перегляду фільму моя колега Галіна Дацок поділилася враженнями на сторінці Фейсбук: «Дивилася «Комісара» кілька разів. Але на перегляді з режисером Олександром Аскольдовим, Раїсою Недашківською, з сотнею глядачів, що бачили, можливо, вперше цей заборонений радянською цензурою шедевр, пережила потрясіння. І ніжність, і любов. І страждання. І захоплення. І страх. І ще раз захоплення Аскольдовим, який у свої 85 залишився прекрасною і шляхетною людиною. Лише шкодує, що до тріумфу не дожила Мама».

У день творчої зустрічі з Олександром Аскольдовим та показу «Комісара» з геніальним режисером зустрівся Святійший Патріарх Київської і всієї Руси Філарет. Після тривалої й теплої розмови Святійший вручив Олександрові Аскольдову орден Христа Спасителя.

Кадр із фільму «Комісар»

До Дня козацтва та Дня захисника України Музей гетьманства організував проект «За Україну». Проект репрезентує мистецькі твори двох київських художників – Наталії Павлусенко та Андрія Івахненка, що мали персональні виставки в музеї.

Твори митців розповідають про героїчні сторінки історії України і минулого, і сучасності, через призму образів козацьких ватажків, написаних з героїв України сьогодення.

А перед цим проектом, портрети гетьманів роботи Н. Павлусенко демонструвалися в нижньому

багато людей і відгукнулися у багатьох ЗМІ, багато поширень на Фейсбуці. Я не сподівалася, що виставка матиме такий резонанс.

– Як у Вас виникла ідея зробити такі портрети?

– Перший поштовх дали підручники з історії, за якими навчався син у школі. Мене засмучувало, що вони проілюстровані портретами європейських монархів, польських королів, російських царів. А прижиттєвих зображень наших гетьманів та героїв козацтва не було або були поганої якості. Річ у тім, що у Європі на той час працювали видатні художники – Гольбейн, Дюрер, Ван Дейк, Веласкес, що може поясню-

залі музею. Виставка мала великий резонанс. Авторка розповіла про роботу над творами.

– Я дуже рада, що є можливість ще на декілька днів продовжити мою виставку, об'єднану з виставкою Андрія Івахненка. У вересні вона демонструвалася у залі з нішами, у яких були виставлені портрети гетьманів. Із підсвіткою, у підземеллі це виглядало гарно. Виставку відвідали дуже

ти, чому так сталося. Як педагог за освітою я переконана, що така ситуація виховує в молодому поколінні комплекс меншовартості. Історики кажуть про різні причини, чому у нас таких портретів не було. Тривали постійні війни, і думають, що гетьманам було невігодно себе зображати, інша причина – мовляв, вони були набожні, належали до православної віри, і вважалося, що себе малю-

ЗУСТРІЧ ГЕРОЇВ МИНУЛОГО І СЬОГОДЕННЯ

вати – марнославство, гріх. І я подумала, що треба щось робити.

– Як зрозуміли, яких намалювати гетьманів?

– У цій колекції я намагаюся робити зображення історичними. От, наприклад, Дорошенко. Історики дослідили, яка гравюра найперша, від якої все починалося. Візьмемо гравюру Й. М. Лерха. Вірогідність, що художник бачив Петра Дорошенка, і той мав саме такий типаж, як на ній, – 90%. Згодом усі почали додавати щось своє до цієї версії зображення. Отож я звернулася до цього джерела, а потім урахувала ще факт, що у XIX столітті розкопали могилу Дорошенка. Його перезахоронювали, бо прапраправнучка його була Наталія Гончарова, і Пушкін захотів упорядкувати могилу. Дістали кістяк, який виявився дуже великого розміру. Це був величезний кремезний чоловік. Високий, з великим черепом. Масивним, а відповідно мав масивні риси обличчя і ніс дуже великий. Усе свідчить про те, що він не був худим. А його худим малюють, тобто, спотворення вийшло. І я більш наблизилася його до реальності.

Іван Сірко... У XX столітті знайшли могилу, перезахоронювали, і за черепом Галина Лебединська, антрополог, зробила його зображення у старості, на основі якого я зробила живописне зображення у трохи молодшому віці. А положення його на картині я вибирала разом із акторами.

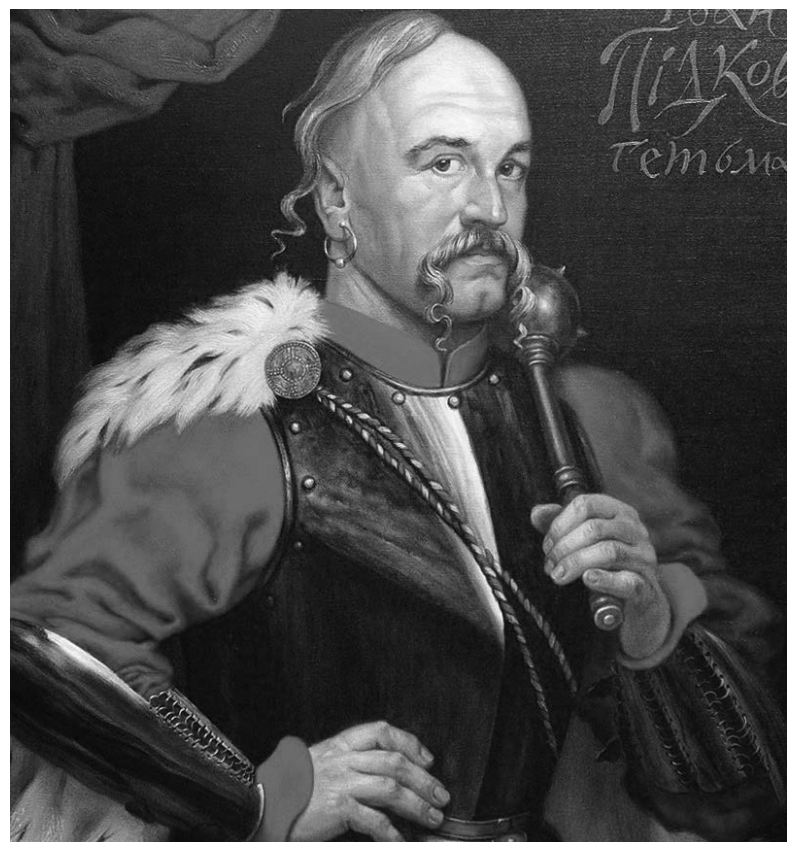
Актори мені дали безцінний матеріал.

Мені потрібні були парадні портрети, але я попросила акторів запропонувати щось ще. Анатолій Чумаченко взяв шаблю, стілець і став медитувати зі зброєю, повертаючи її туди-сюди. Цю позу, у якій він тримає шаблю біля щоки, я взяла для Івана Сірка. Сам актор каже, що шабля це сакральна річ для нашого героя, душа, дружина, він із нею розмовляє. І такий вигляд Сірка на картині дав мені можливість оживити колекцію.

– Розкажіть докладніше про свою дослідницьку роботу, пошук джерел.

– Серія створювалася протягом двох років із перервами. І в цей час я періодично через Фейсбук знайомила з різними істориками, реконструкторами. І от уже останній портрет Петра Дорошенка робити мені допомагав реконструктор, історик одягу Сергій Шаменков, який в Україні вважається найавторитетнішим. Мені було легше, спираючись на його знання, одягнути Дорошенка в той парадний військовий одяг. Він міг носити перстень із дорогоцінним камінням, а на камені гравірувався його герб. Шабля мала, вірогідно, його герб, а його змоделивала. Колір червоний був обов'язковим, бо це форма була.

Мені дуже допомогло створити характер листування Сірка з Дорошенком, яке збереглося. Оці примовки Сірка, іронія, це дуже

цікаво. Дорошенко, навпаки, був поміркований, глобальний політик. Він писав дуже толерантно.

Щодо Богдана Хмельницького є гравюра Вільгельма Гондіуса, яка дублюється. А коли ми фотографували акторів, мені дуже сподобався Володимир Нечипоренко, народний артист України, – в нього дуже сильний погляд. Одним поглядом людина всіх підпорядковує. Він для образу Богдана Хмельницького психологічно дуже підходить. Від нього я взяла погляд, мій образ сходиться з Гондіусовим іконографічним зображенням, але я покращила руки. Було відомо, у що Хмельницький одягнутий, читала про його характер, – дуже психологічно сильний чоловік був. У 54 роки міг залізти на дуб, подивитися, як розташовані війська. А коли входив у гнів, то сатанів, – усі боялися.

– Які труднощі довелося долати?
– Зробити портрет Северина Наливайка – це було дуже складно, бо немає жодного його при-

життєвого зображення. Я подумала, що, напевне, письменники створили психологічний портрет, і що не суперечитиму цьому портрету, а проілюструю його. Справді, Микола Вінграновський у романі «Северин Наливайко» описує зовнішність нашого героя. Про нього згадують, що він був гарний, як Бог: смаглявий, кароокий, з чорним оселедцем і з довгими гнучкими пальцями. Северин Наливайко був шляхетного походження, освічений.

Я збирала зображення героїв АТО, кіборгів, інших людей, які воювали. І мені сподобався психологічний образ Героя України Олександра Мороза, який у бою поклав шість російських танків і одну БМП. За особливу мужність його нагороджено двома Орденами Богдана Хмельницького. Ми познайомилися, і він прийшов із дружиною на мою виставку, є відео на Фейсбукці. Коли я намалювала Северина Наливайка, то скинула фотографії, які вони по-

казали донечці. І кажуть: «А хто це такий?», а вона каже – «Тато», незважаючи на те, що Олександр Мороз рудий та блакитноокий.

Ось така історія. Герої минулого зустрілися із героями теперішніми, бо їх багато що об'єднує.

Про Мазепу ще розкажу. В мене було написано декілька портретів, це останній за часом мій портрет. Потрапило до мене історичне дослідження Кіма Скаляцького ще 2005 року, де він

описує, яким був Мазепа. Він надрукував усі зображення, які є, плюс описи французьких дипломатів, козацької старшини тощо. Я все акумулювала, написала Мазепу. Потім, через десять років Ольга Ковалевська, історик, разом із антропологами досліджувала зображення Мазепи, і зробили фільм. Той портрет, що у фільмі, збігається з моїм портретом.

Іван Підкова мав дуже погане прижиттєве зображення, гравюра примітивна. Сагайдачного – були зображення, але теж недостовірні, не прижиттєві. Я його одягнула трішечки краще, за польською модою, він мав можливість так одягатися. Є думки, що він був доволі аскетичний, не міг вбиратися у соболі, але інші

історики свідчать, що не міг в каракуль вдягатися, бо це вважалося найнижчим хутром, яке тільки селяни могли носити.

У ті дні, коли була виставка, було дуже приємно, бо прийшли і Лесь Задніпровський, який у 90-і роки грав Дорошенка, подібний до нього за антропологічним типом. Дорошенко був із двома грифами заборони: царської і радянської, і у 90-і роки всі ці спектаклі перетворювалися на мітинги, вихід із прапорами з театру. Чорновіл обнімав його після спектаклю і плакав.

Отака проведена робота. Результати можна подивитися в Музеї до 15 жовтня.

Спілкувалася Світлана СОКОЛОВА
Фото авторки та Сергія КАПІТОНЕНКА

ВІДЧУЛА ЕПОХУ

Відвідувачі з радістю ділилися враженнями від побаченого на виставці.

«Наталія Павлусенко – дочка художника Миколи Павлусенка, відомого плакатиста, графіка. Ми мали честь із ним разом працювати, він десь із 1995 року працював у штаті музею Гетьманства, – сказала директор Музею Гетьманства України Галина Ярова. – Усі основні виставки нашого музею, – ті, що стосувалися Симона Петлюри, Павла Скоропадського, Пилипа Орлика і багато художніх виставок оформив Микола Павлусенко. І дуже приємно, що Наталія теж стала настільки творчою людиною. Вона допомагає музею як художниця.

У неї велике майбутнє, тому що її любить дуже багато людей в Україні, їй дуже розумно хтось підказав, і коли вона переключилася на акторів театру Франка, наш музей вперше зустрів великих акторів. Нечипоренко, Паламаренко в нас були.

Наталія продивилася найкращих художників Іспанії, Франції, Великобританії, Польщі, нам усім показала, неначе лекцію прочитала, як Європа в часи Богдана, Сірка, Івана Бо-

гуна, показувала своїх королів, вельмож. І на такому рівні зробила наших достойників. І це основна ідея, щоб наші українці звикали до того, що наші гетьмани – це люди з високого кола. І якщо ми будемо державу, то повинні знати, що в нас теж була серйозна ієрархія, а наші багаті люди повинні виховуватися на тому, що треба любити не тільки свої гроші, а державу, людей, заклади культури, театри, музеї, митців підтримувати».

Першокурсники Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана Катерина, Микита та Марина: «Дуже реалістичні портрети, цікаво, як їх малювали – не просто по описах, а зі справжніх людей. Наталі вдалося втілити в життя кожного з цих гетьманів, бо авторка захоплювалася добою гетьманства, і співпрацювала з людьми, які знають про деяких деталях описи гетьманів, їхні риси обличчя та характеру. Дуже цікаво те, що вона обрала деякі образи героїв АТО».

Андрій Івахненко: «Розроблені характери, гарно виписано. А як вдягнені! Тематично гармонійно поряд із моїми роботами – вели-

ким портретом Богдана Хмельницького та ескізом Великого державного герба України. Герб робили всією сім'єю з батьком і матір'ю».

Питають, чому Хмельницький кращий, ніж на гравюрі? Але ж там йому за 60 років! А починав гетьманство раніше. Шати історично обґрунтовані, Музей Гетьманства мені дуже допомагав.

На копії картини «Конституція Пилипа Орлика» багато наших видатних діячів. Це немов асоціація прийняття нашої Конституції. Ось Степан Хмара, Лесь Танюк, Чорновіл, Драч, Левко Лук'яненко...»

Едуард Кирич: художник-постановник відомого циклу мультфільмів «Як козаки...»: «Наталія професіонал, дослідник, вона співставляла живопис. Результат – якісні, красиві твори. Тут є іконографія, наповнення сакральним смислом, що впливає на глядача».

Серія не претендує на якісь ефекти, має глибоке значення спілкування з акторами, науковцями, мабуть учні звертатимуться і до її робіт як до матеріалів».

Лідія ОРЛЕНКО

Зліва направо – гість М. Аббашер, завідувача Л. Кондратюк, куратор О. Гетьман

ЧАСТИНКА ІСПАНІЇ У КИЇВСЬКІЙ БІБЛІОТЕЦІ

«Материнство II»

Осіннього прохолодного дня так хочеться трішки тепла, сонця та позитиву! Для цього не обов'язково їхати до далекої Іспанії, а варто лише завітати до художньої галереї бібліотеки з питань мистецтв імені М. Бажана.

У книгозбірні традиційно відбуваються культурно-масові заходи, а в художній галереї – художні виставки, музичні та літературні вечори, майстер-класи. Різноманітні виставки – живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва, вишивки, декоративного розпису, писанкарства, скульптури, фотовиставки – задовольняють смаки навіть найвибагливіших відвідувачів.

Нещодавно у рамках проекту бібліотеки «Міжкультурна взаємодія та діалог як фактор формування толерантності і гармонізації міжнародних відносин» відкрилась виставка іспанської художниці Терези Асінас «Жінка Мрія Пристрасть» (Teresa Acinas «Mujer Sueño Pasión»). Мисткиня живе та працює у невеличкому містечку поблизу Барселони. Полотна Терези Асінас цікаві поєднанням фовізму та символізму, віддалено нагадують нам Гогена, кінематографічною рясністю на-

त्याкують на Альмодовара. Точні, подекуди грубі мазки пензля та яскраві насичені кольори майже хворобливо вловлюють красу простих речей і створюють неперевершений світ живопису Терези Асінас.

Вона майстерно володіє кількома техніками живопису: темпера, олія та акрил. Наразі Тереза пише великоформатні сцени, де емоція, поза сумнівом, є головною темою: любов, надія, щастя, але і страх, у парадоксальній відповідності, де яскравість та інтенсивність кольорів – червоного, рожевого, жовтого, зеленого, блакитного та білого – стикається з межею чорних мазків пензля, як покора нездоланній фатальності.

Кожна картина випромінює майстерність і вміння передати нам настрої та душу художника.

Окрім художньо-естетичної насолоди, наші гості мали чудову можливість поспілкуватися з куратором виставки Олександром Гетьманом (м. Барселона) та почути розповідь про життя у сонячній Іспанії.

Лариса КОНДРАТЮК,
завідувач бібліотеки
з питань мистецтв
імені М. Бажана

Гості бібліотеки

ВИКЛИКИ ЧАСУ — СОБІ НА КОРИСТЬ

5-6 жовтня у столиці відбулася подія світового рівня, одна з наймасштабніших такого плану в Україні – Київський міжнародний економічний форум (КМЕФ).

Світлана СОКОЛОВА

Захід об'єднав всесвітньо відомих економістів, міжнародних і українських бізнесменів, представників найбільших фінансових організацій, політиків і представників влади.

Під час КМЕФ-2017 провідні економісти окреслили глобальні тренди, що трансформують світ на наших очах, – від зміни клімату до переходу країн-лідерів до протекціонізму заради захисту власних економік.

Експерти КМЕФ дали рекомендації українській владі та бізнесу як за нових умов поліпшити позиції на світовому ринку, зазначивши досягнення України, від яких можна відштовхуватись.

Виступає Гаррі Джейкобс

Їх окреслено у пост-релізі прес-служби форуму. Це п'яте місце країни у світі за темпами проникнення електромобілів, лідерство у переліку держав, пріоритетних для інвесторів у регіоні ЕМЕА, успіхи в революції криптовалют. Ми першими розпочали торгівлю ф'ючерсами біткоїн на національній біржі, відкрили аукціон на Blockchain і на рівні Національного банку розробили дорожню карту використання цієї технології.

На форумі виступив прем'єр-міністр України Володимир Гройсман. «Для нашого уряду є надзвичайно важливим створити умови, за яких бізнес може бути більш успішним, розвиненим. Ми маємо створювати додану вартість саме в Україні. Нам слід зробити критичну масу умов, за яких інвестиції у країну будуть зростати, і, як наслідок, зростатиме національна економіка», – сказав прем'єр-міністр і окреслив най-

Художники зобразили сировину, з якою працюють бізнеси, стократ наближену під мікроскопом.

ближчі перспективи. Вперше закладається у державний бюджет 2018 року фонд підтримки інновацій. За рік після торішнього форуму створено інституцію, яка супроводжує у повному обсязі великі інвестиційні проекти. Також планується започаткувати мережу регіональних центрів.

Завдання сьогодні – змінити систему і збільшити фінансування освіти.

Проблема – перенасичення студентів інформацією. Слід навчати молодь як вчитися, а не як здавати тести. Інвестиція у людські ресурси – передусім, бо це, вважає Джейкобс, найважливіші ресурси, які існують.

З початком реформи децентралізації регіональні лідери отримали простір для реалізації економічного потенціалу. Чи здатні ці лідери перебороти негативний інвестиційний імідж країни і створити своє «інвестиційне» Ельдорадо? Це вони обговорили на зустрічі з назвою «Сучасні інструменти регіонального розвитку». Там ми дізналися, що за тиждень до київського інвестиційного форуму відбувся у Новій Каховці. Учасники казали про його глобальність, не характерну для регіонів. Відомий шведський інвестор представляв туристичний комплекс у Скадовську. Голова Херсонської облдержадміністрації Андрій Гордєєв наголосив: область, що межує з окупованою територією, два роки поспіль приймає понад 3,5 млн туристів.

Організатори впевнені, що форум стане точкою відліку для безлічі нових проектів, спрямованих на економічний розвиток, та надасть імпульсу до позитивних змін у нашій країні.

Фото авторки

Про подолання спадщини минулого розповідає Ігор Смілянський, в. о. генерального директора ПАТ «Укрпошта»

45-И ХВИЛИННИЙ ЗАСПІВ ДУШІ КВІТКИ ЦІСИК

XIX Міжнародний театральний фестиваль жіночих монодрам «Марія» завершився прем'єрою вистави «Я – Квітка» за п'єсою відомої поетеси, лауреатки багатьох літературних конкурсів Тетяни Череп-Пероганич.

Леся САМІЙЛЕНКО

За визначенням театрознавців, ця вистава – музичний монолог-притча, що звучить досить претензійно як визначення жанру театального дійства. Тож вже давненько в залі так званої малої сцени Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка не було так людно і тісно. Але всі, кому пощастило потрапити на цю виставу, судячи з усього, відчували не лише подих любові, який випромінювало кожне слово, промовлене актрисою театру імені Івана Франка Вікторією Васалатій, кожен звук і мелодію пісень Квітки Цісик, які прозвучали протягом вистави, винесли у

ка...» Тетяна Череп-Пероганич не лише спромоглася. Здалося, що душа авторки перевтілилася у квітку, яка випромінювала всі аромати мелодій, які звучали у виконанні актриси Вікторії Васалатій у супроводі актора Театру «Київ» (в ролі Душі митця) Володимира Слободенюка. Режисерський задум, який підкреслив

жисером вистави виступив народний артист України, художній керівник Театру «Київ» Валерій Неведров, який відчув глибокий духовний і сердечний посыл авторки сценарію і став співпереживачем її емоцій. Так народжуються високі творчі роботи. Адже з ім'ям Квітки Цісик, яка у свої 44 роки земного буття залишила два альбоми унікальних українських пісень записаних і заспіваних нею у співпраці з кращими американськими музикантами. Вони звучали в її виконанні в різних куточках світу і були почуті в Україні лише в наш час. Співачка лише раз встигла побувати на батьківщині свого батька, але ця подорож стала для неї знаковою і незабутньою а для земляків з Коломиї, які приїхали на прем'єру вистави до столиці – чимось на зразок почесної місії, яку вони виконували від імені не лише коломийчанської спільноти.

А на прем'єру зібралися друзі родини Череп-Пероганичів, знайомі, яким щось та говорить не лише ім'я співачки, артистична і міжнародна театральна патріотична спільнота та почесні гості фестивалю, які долучилися і внесли свій доробок і крапельку душевного тепла, яка стала морем позитивних емоцій, яку отримали всі присутні.

своєї свідомості як дорогоцінний духовний скарб. Публіка довго не розходилась, бо було про що і що обговорити спільноту, якій цікава і не байдужа українська культурна спадщина, яку співачка збагатила у далекій Америці. Свою любов до України Квітка Цісик пронесла крізь усе своє коротке життя, адже вона їй була прищеплена батьком, якого колись приютила далека Америка, бо не захистила свого вірного сина рідна земля. Всі свої почуття до рідного краю співачка висловила своїм чарівним голосом і талантом виспівати свою любов до України.

І все це передавати поетичною мовою, словами, які б розтворювали душу українців та нагадали нам про розсяні по світу таланти, авторка сценарію «Я – Квітка»

щасливий але не довготривалий творчий тандем американського стандарту. Адже всі творчі здобутки співачки благословив на реалізацію звукорежисер і її коханий чоловік Едді Раковіч присутність якого відчувається й досі на кожному кроці у споминах своєї геніальної дружини. Американці пишаються своєю співачкою Квіткою Цісик сповна, адже вона була й американкою усе своє життя і не менш успішною та шанованою в американській музичній культурі. Почутою в Україні стала завдяки своїй любові до родинних цінностей, які, до останнього подиху, проніс у своєму серці батько та шанувалася в родині.

Та і в постановці цієї вистави в усьому відчувається творчий тандем талановитих митців. Ре-

Богдан Струтинський вирішив осучаснюватися. Точніше, своє дітище – Київську Оперету. Принаймні, таке враження склалося після відкриття нового театального сезону.

Відкривали традиційно в Опереті, приміщенні першого українського стаціонарного професійного театру Миколи Садовського. До речі, про той час нагадує історична виставка у залі на другому поверсі праворуч від входу в бельєтаж.

Церемонія відбувалася у перший день жовтня, при червоній доріжці для гостей. А у фойє тих вже зустрічали актори у святковому вбранні, що стояли у проходах або прогулювалися коридорами.

Як завжди, театр був відчищений до блиску, а його теперішні туалети загалом претендують на музей. У такому стилі пожартував керівник театру Б. Струтинський. Традиційно, перший день зібрав аншлаг, місць для всіх охочих не

мона у виконанні Сергія Авдєєва з опери Джузеппе Верді «Травіата» і арія Клеопатри Галини Грегорчак з опери Генделя «Юлій Цезар у Єгипті».

ОПЕРЕТА ВІДКРИЛА СЕЗОН-2017

Я і раніше бував на відкритті сезону в Опереті, останній раз – два роки тому. І тоді переважала музика жвавіша. Наразі номери відзначалися значно більшою ліричністю, менш звичною для оперети загалом. У другому відділенні був цілий розсип прем'єр, зокрема, хореографічних. Запам'яталося вдале поєднання номерів на пісні «Спортинг лайф» і «16 тонн» у музичній постановці Яни Татарової і Дмитра Шарабуріна «Besame mucho». Загалом – одинадцять прем'єр. І вони більш сучасного змісту. Завдяки цим композиціям і склалося враження про значне осучаснення майбутнього репертуару Оперети.

Завершувався концерт пісень італійського дуєту 80-х Аль Бано і Раміні Пауер «Свобода» («Liberta»). На сцену почергово з кожним куплетом виходили пари: починав куплет соліст, а закінчувала жінка, що було логічним: чоловічий голос сильніший. Останні акорди пісні співали всі учасники концерту. Вийшов під музику і сам Струтинський.

І вже за 5 днів після відкриття сезону – прем'єра! «Театр у кишені, або всі ролі зайняті» – емоційна, бурхлива вистава в сучасній інтерпретації, в якій для пересічного глядача відкривається таємнича завіса театру. Це музична історія про захоплення – пастушку Бастьєну та її коханого, частку якого намагається зашкодити чаклун Колас. Режисер Максим Булгаков поєднує одноактні опери у єдиний великий сюжет про вплив влади і великих грошей на особисте життя і вчинки людей.

вистачало, а журналісти отримали приставлені стільці, з номерами 1а, 1б... Цікаво, що майже до кінця концерту ніхто з глядачів не залишав залу, ба більше: люди надходили і надходили.

Святкова програма складалася не з однієї цілісної вистави, а з різних номерів, що виконувалися різними акторами. Це і музичні сцени з оперет, і виконання пісень, і хореографічні й танцювальні номери. У першому відділенні було виконано 14 номерів, а у другому – 13. Розпочалося дійство уривком з оперети Йогана Штрауса «Летюча миша» у виконанні майже всієї трупи. Коли на сцені багато учасників, кожен зі своєю роллю, у яскравих костюмах – це дуже вигравно. Другий номер був із тієї ж оперети – «Віват, театр». П'ятий і шостий номери стали прем'єрами: арія Жер-

ГЕТЬМАН МАЗЕПА НА ХАРКІВСЬКІЙ СЦЕНІ

Шановні читачі!

Сподіваємося, що нинішнє число журналу «Музика» заінтригує Вас на диво талановитим матеріалом Петра Джерелянського про славнозвісну оперу П. Чайковського «Мазепа», котра стала неординарною подією для всієї харківської театральної еліти, як і свого часу постать гетьмана Івана Мазепи – для соборної України.

А про інтерпретацію творчості Миколи Лисенка народною артисткою України Марією Литвиненко-Вольгемут дізнається із розповіді кандидата мистецтвознавства Тетяни Швачко.

Слід зауважити, що в липні 2017 року в мальовничому селі Дзензелівка Черкаської області, відбулася унікальна подія, адже вкотре

вання?! То – скарбниця унікальних за своїм звучанням голосів, притаманних лише Центральній Україні, джерело народних та авторських пісень (матеріали Лідії Зайнчківської та Лариси Соколовської).

Про світ елегантного танцю розповідає заслужений діяч мистецтв України, доктор філософії Галина Степанченко.

Про дивовижне байківське латкання, себто – автентичні весільні пісні Бойківщини, котрі за визначенням установи Організації Об'єднаних Націй з питань науки та культури ЮНЕСКО, є кращими зразками духовної культурної спадщини народів світу, оповідає Вам етнограф і фольклорист Петро Зборовський.

там проведено музичний фестиваль Dzenzelivka Classical Wee, що вражає слухачів не тільки кількістю музикантів і концертів, але й своїм креативним підходом до згаданої події.

«Про існування міфічного порту в місті Івано-Франківську стало відомо не так давно. Цей курорт популярний у мистецьких колах, омивається Карпатським морем, а відкритим для всіх стає кожного року під час фестивалю Porto Franko – так розпочинає свій міфічно-загадковий матеріал далекі нестереотипно-креативний музикознавець Галина Дуб, як і свою ж інтригуючу статтю про Станіслава Людкевича, що «завжди залишався галантним європейцем, незважаючи на радянський колективізаційний дух і час, у якому йому довелося прожити другу половину свого життя.»

Ну а хто ж не знає чи не слухав легендарний Черкаський народний хор, якому нинішнього року виповнюється 60 літ з часу засну-

вання? Що ж до рок-гурту «Сад» із Дніпра, їхній ювілей і творчі плани, – про все це в інтерв'ю головного редактора газети «Культура і життя» Євгена Букета з лідером і вокалістом гурту Сергієм Решетником (рубрика «Естрада»).

А в рубриці «Незабутні» – віднайдете розповіді відомих мистецтвознавців й енциклопедистів Івана Лисенка й Івана Гамкала про легендарних співаків України – Володимира Дідковського і Василя Третяка.

Завершує ж наш часопис традиційна «Книжкова полиця», де представлено двох талановитих авторів вельми дивовижних книжок (як за змістом, так і за глибиною думки) – поета, головного редактора газети «Літературна Україна» Станіслава Бондаренка, творця вершинного вірша «Дім Бетховена» та викладача Чернігівської музичної школи № 2 Володимира Орлова.

Володимир КОРНІЙЧУК,
головний редактор

ТРИ ПОРИ ЖИТТЯ ГЕНІЯ

До 75-річчя композитора Євгена Станковича відбувся його авторський концерт у Колонному залі ім. М. Лисенка Національної філармонії України. Три твори з гігантського доробку майстра ніби накреслили три пори його життя.

Аксіома, що не потребує доказу: Євген Станкович – геній нашого часу. Почесне звання Героя України композитор – народний артист, професор, академік – заслужив усім своїм життям. Яке, на відміну від багатьох сучасників, він робив власноруч і досяг визнання на всіх рівнях (про це свідчать численні нагороди та відзнаки). Президент України Петро Порошенко надіслав Євгену Станковичу привітання з ювілеєм. Передаючи його на сцені Колонного залу ім. М. Лисенка, міністр культури Євген Нищук зачитав текст і натякнув, що з нагородою трохи запізнився, але невдовзі буде що «макати» (думаю, мова йшла про почесну відзнаку від рідної держави).

Пори життя композитора були в різні часи різними. Весна буйла натхненням і вибухала майбутніми шедеврами. Один із них – Симфонієтта «In modo collage» (1971) відкрила ювілейний концерт композитора (20 вересня, Колонний зал НФУ). Національний симфонічний оркестр під орудою народного артиста України Володимира Сіренка майстерно виконав цю, на перший погляд, простеньку партитуру, яка насправду являє серйозні глибинні змісти та аллюзії. «У Симфонієтті Станкович спочатку пропонує начебто гру у версифікацію, але раптом, після перших двох задержуваних та безхмарно щасливих частин – знімає маску лицедія та примушує слухача відчутти свою причетність до найтривожніших життєвих запитань. Веселий жарт обертається драмою,

гра чужими стилями – прогнозом власних симфонічних звершень». (О. Зінкевич. «Симфонічні гіперболи»).

Ключові слова в цій цитаті відомого музикознавця, доктора наук, професора О. Зінкевич – прогноз власних симфонічних звершень. Наступний величний масштабний твір, який став своєрідним творчим кредо Євгена Станковича – Симфонія № 3 для соліста, хору та оркестру «Я стверджуюсь!» написаний у 1976 році, лише за 5

Фото: Руслан КАНЮКА

років після Симфонієтти. Та в цій вокально-симфонічній епопеї на поезії Павла Тичини композитор впевнено й достойно заявив себе як досвідчений Майстер, гідний імені свого Вчителя, Бориса Лятошинського. До речі, після смерті видатного композитора його студент Станкович закінчував навчання у консерваторії під опікою Мирослава Скорика, аспіранта, що був лише на 4 роки старший за свого учня. Герой Украї-

ни, народний артист, професор Мирослав Скорик був у залі під час ювілейного вечора Євгена Станковича. Разом із публікою він вітав свого видатного випускника стоячи: за такого студента – велика шана й вдячність!

Головна ідея Симфонії № 3 – гуманістична: кожна людина народжена для безсмертя, але тільки істинність її шляху є єдиною дорогою у вічність. Саме так визначено «виклик» твору, написаного у період «розквіту соц. реалізму» в «Історії української музики ХХ ст.». Вірші Павла Тичини, датовні 1917–1920 роками, актуальні й сьогодні. Написані по «гарячих слідах» революційних подій, вони стали справжнім пророцтвом на майбутній виток історичної спіралі епохи, в яку ми живемо. Колись дехто з сучасників закидав композитору щодо пропагандистсько-ідеологічного колориту Симфонії. Євген Станкович виявився справжнім пророком: нині твір викликає саме ті емоції, які заклад у свої полум'яні вірші великий поет, справжній патріот України, та відчув усім серцем й багатократно підсилив музикою його молодший співвітчизник, без перебільшення великий композитор.

Тож, літо його зрілості презентували в концерті Симфонією № 3 лауреат міжнародних конкурсів соліст Національної опери України Олександр Бойко, Національна хорова капела «Думка» та НСОУ під орудою Володимира Сіренка.

Золота пора осені майстра дарувала щедрі плоди. Серед них – Концерт № 3 для скрипки та оркестру, прем'єра якого у виконанні лауреата міжнародних конкурсів Валерія Соколова відбулася напередодні, в день народження автора. Виконавець зі світовим ім'ям зробив дар ювілярові, записавши разом із НСОУ всі скрипкові концерти Є. Станковича на CD. Під час презентації компакт-диска композитор віддячив музикантові, подарувавши йому щойно написану Сонату для скрипки та фортепіано.

Третій скрипковий концерт – це своєрідний погляд у майбутнє. Автор сміливо ламає стереотипну драматургію академічної форми. Тут немає звичного «змагання» між солістом і оркестром. Тут панують музика, філософія, емоції. Автор ніби сповідується перед слухачем, закликає його до самопізнання. Виконавці «прожили» цю музику душа в душу, захопивши довершеністю гри публіку. Многая і благага літа, Євгене Федоровичу!

Вікторія МУРАТОВА,
музикознавець
спеціально для «Культури і життя»

БОГДАН СТРУТИНСЬКИЙ: «СПІЛКА — ЦЕ ТЕАТРАЛЬНИЙ РУХ»

Народний артист України Богдан Струтинський із 2004-го року очолює Київський театр оперети. За цей час він перетворив театр на сучасний, успішний колектив. Репертуар Національної оперети поповнюється новими цікавими постановками. В театрі постійний аншлаги.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Та майже рік тому сталася подія, яка розділила життя Богдана Струтинського на «до» і «після» — його обрали головою Національної спілки театральних діячів України (НСТДУ).

Як ведеться творчій людині на цій відповідальній посаді сьогодні наша розмова.

«ХТО ЯК НЕ ТИ»

— Пане Богдане, як Ви прийшли до спілки театральних діячів?

— О! Це питання досить цікаве. Я був запрошений на з'їзд. Спеціальних програм не писав. Мою кандидатуру запропонував Ростислав Держипільський, — нині заступник голови СТДУ, керівник напряму регіональної політики. Багато колег хотіли, аби спілку очолив я. Шляхом відкритого голосування члени з'їзду більшістю голосів обрали мене головою Національної спілки театральних діячів. Спілка дісталася мені в найкритичнішому стані. Я бачив аналітику, як колись жила спілка і яким було фінансування. Люди просто сиділи, вибачте на слові, і «просто дерибанили бюджет». Ніхто й нічим не займався. Я час від часу задаю собі запитання, власне, як і більшість мене запитують: «Навіщо тобі це?» А найстрашніше запитання яке я час від часу чую: «А що тобі дає спілка?» Я ж до цього ставлюся просто й у відповідь запитую: «А що дає спілці ви? З чим приходите до спілки ви?». Спілка — не примусова організація. Це не є якась партійна чи інша система.

Якщо ти підтримуєш розвиток українського театру, підтримуєш завдання спілки, приходиш за власним виявом — будь ласка — працюй. Спілка не є театром. Спілка є театральним рухом і вона продукує цей рух. А театр має займатися вже проявом мистецтва, творчості.

— Але ж люди не тільки проголосували, а й одразу запитали. Чи не так?

— Так, люди думали, що в мене є чарівна паличка. Я ось візьму її, махну і всі отримають зарплати... Отож ще раз скажу, що

не гнався я за спілкою. Я й нині готовий сказати усім спасибі, бо маю вдосталь роботи. Тому, що спілка забирає час, енергію... Ми з командою принципово не отримуємо кошти. Зараз замовили на деякі об'єкти ревізії, перевірки.

— Розповідають, що раніше спілка була потужною — як за членством, так і за бюджетом, матеріальною базою.

— Точної інформації не маю чого і скільки було. Знаю лише, що київська спілка мала 18 (!!!) приміщень, а сьогодні навіть свого офісу не має. Богу дякувати, що збережено столичний Будинок акторів. Свого часу спілка мала 5 фабрик із виробництва театральних реквізиту й декорацій. Сьогодні залишилася лише одна — у Харкові. Боротьба за повернення і збереження матеріальної бази — це дуже складне питання. Я тут надіюся лише на Бога, щоб він почув нас і допоміг... На щастя, збереглася і база відпочинку в Одесі, але від неї добряче «поскубали» територію. Зараз боремося за її повернення...

На балансі залишається Будинок ветеранів сцени в Пущі-Водиці. До слова — це одна з перших справ, за яку я взявся як голова спілки.

— До речі, про Будинок ветеранів сцени імені Наталії Ужвій

публічно й аргументовано сказати: «Закриваємо творчі спілки». А то триває якесь «шкідницьке» життя. Наприклад, той же Будинок ветеранів сцени — серйозне питання. Держава мала б розуміти цю відповідальність.

СПІЛКА — ЦЕ ОФІС СПІЛКУВАННЯ

— Але ж помітні кроки новий склад спілки вже зробив?

— Так. Вважаю, що за такий короткий період зроблено чимало. Насамперед, спілка реанімується. Ми створили потужний сайт, який постійно поновлюється. Спілка — це офіс спілкування, комунікації. До нас сьогодні багато пише й звертається людей. Ми ж намагаємося допомогти. В усьому бачу позитивні зміни. Поступово робимо інвентаризацію. Запустили багато нових проектів. Я, зокрема, об'їхав усі наші відділення, зустрічався з мерами міст. Національна спілка театральних діячів — це потрібний орган, потрібна інституція, яка має напрацьовувати зміни до законодавства. Я особисто, наприклад, подав до міністерства культури на 18 сторінках пропозиції, зміни до законодавства у сфері театру. Ми маємо покращити, маємо створити зелену карту для українських театрів. А не тільки щороку говорити як у нас усе погано...

— Від зими спілка запустила новий цікавий проект...

— Ми створили потужний проект — сезонні школи національної спілки театральних діячів України. Першу школу відкрили 22 лютого. То була школа театрального менеджменту. Вона проходила на базі Молодого театру. Ну і далі покотилося... Тобто, це проект тематичних досліджень, де сходяться фахівці, практики і починають обмінюватися досвідом. Потім цей досвід вони втілюють на місцях у своїх театрах.

— Спілка має ряд конкурсів, премій...

— Навесні провели у київському Будинку актора Всеукраїнський конкурс професійних читців імені Івана Франка. Цей конкурс покликаний утверджувати національну гідність кожного українця через слово, через думку великого Франка. Нині готуємося до Всеукраїнського конкурсу професійних читців імені Лесі Українки, який проходить на Волині. Хочемо взяти під опіку й конкурс професійних читців імені Тараса Шевченка. Маємо ще й театральні премії. Вважаю, що це має бути, як компенсація вдячності, оскільки увага держави недостатня до творчих людей. А ось премія імені Леся Курбаса має стати національною і має вручатися в палаці «Україна». Маємо турбу-

ватися про людей, які того заслуговують. Якщо не ми, то хто?

— Мова йде не тільки про державні театри?

— Так, про це ж і мова. Ми якраз провели малу секцію недержавних театрів, вивчали цю тематику й подали теж свої пропозиції. Тут має бути тісний діалог. Я вважаю, що на базі Національної спілки театральних діячів має бути створений Український інститут театру. Такий, наприклад, є у Польщі.

— Ви буваєте за кордоном і маєте досвід інших держав?

— У нас є дослідження роботи театральних спілок інших держав. Декуди я особисто їздив. Бував у Молдові, Литві, Угорщині, зустрічався з керівниками національних спілок, вивчав ситуацію. У них усі питання вирішуються на рівні міністерств. Час підняти авторитет спілок. Для цього має бути бажання і команда професіоналів!

— І все ж, як вдається поєднувати роботу в театрі і в спілці?

— Це складно. Спілка забирає багато часу й ресурсів. Дуже вдячний своїй команді — адміністративному управлінню спілки. Маю добрий тил. Надзвичайно вдячний опереті, цим стінам, у яких творимо й діємо.

І... ПРО ТЕАТРИ

— Як часто буваєте в театрах, дивитесь вистави?

— Скажу чесно: зараз почав відвідувати частіше. За цей період побував у театрах Херсона, Чернігова, Івано-Франківська, Чернівців, Одеси, Харкова, Дніпра... Але ж я не є театральним критиком. А ось те, що однолюб — це точно. Люблю оперету!

— Як ставитися до театру на Подолі?

— Позитивно. Чому? Бо в Україні практично не будують театрів. А це — технологічно якісний і внутрішньо наповнений театр. Зовнішній вигляд й обговорювати архітектуру коментувати не беруся. В деяких країнах театри ростуть як гриби.

— Поділіться найближчими планами спілки?

— Їх багато. Наприклад, у листопаді будемо проводити сезонну школу по фестивальному руху у Херсоні. Бо фестивалі — це особлива форма спілкування, досвіду. Проведемо великий фестиваль театральної афіші. Афіша історична й сучасна. Плануємо зайнятися відновленням театральних традицій. Бо, на жаль, багато предстваників забуто. Той же Гнат Хоткевич...

— Натхнення Вам і успішної роботи!

— Дякую!

Богдана ВОРОНKOBA

Для талановитої киянки Ольги Василівни Рутковської – відомої української культурно-освітньої діячки, народознавця, засновниці, організаторки і постановниці етнокультурних проєктів – цьогорічний вересень – сімдесятий.

26 вересня 1937 р. вона прийшла у світ як нащадок славних предків. Дід Іван Володимирович Войнаровський – з відомого шляхетського роду, закоріненого у часах Івана Мазепи. Мати Євгенія Іванівна – з Ковельщини на Волині, батько Василь Тимофійович Кононенко – з багатодітної шахтарської сім'ї зі Слов'янська на Донбасі. Її донька Вікторія – талановита поетеса, журналіст.

Здобувши 1961 року вищу освіту з фаху українська мова, література, співи у Ніжинському педагогічному інституті ім. Миколи Гоголя, Ольга Василівна працювала у Переяслав-Хмельницькому педагогічному училищі, в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР. А далі впродовж усього життя енергійна жінка успішно поєднує адміністративну роботу з науковою, методичною і творчою.

Понад 30 років, від 1963 до 1997-го, шановна ювілярка обіймала відповідальні адміністративні і творчо-методичні посади у підрозділах Міністерства культури України: у Центральному Будинку народної творчості, пізніше – Республіканському науково-методичному центрі народної творчості і культурно-освітньої роботи, в Українському центрі народної творчості, в Українському державному центрі культурних ініціатив.

Ольга Василівна брала активну участь в організації Всеукраїнських і міжнародних художньо-мистецьких заходів: фестивалів, оглядів, конкурсів, творчих звітів, виставок, Декад української культури за межами України (1964–1988); була членом журі і співорганізатором фольклорного радіоконкурсу «Золоті ключі» (1980–1985), те-

ЮВІЛЕЙ «КНЯГИНИ ЕТНОЛАНДІЇ»

летурніру «Сонячні кларнети» (1979–1986), Республіканських фестивалів молодіжної пісні в Керчі, Херсоні, Хмельницькому, фестивалю етнотанців «У колі друзів». Вона постановник концертів у Києві, Сумах, Одесі; у Москві, Сургуті, Нижньовартівську (Росія); у країнах Прибалтики (1989–1992).

Без неї як сценариста і художнього керівника не були б такими яскравими автентичні фольклорні програми на II Міжнародному фестивалі фольклору в Киє-

Предметом постійного зацікавлення О. В. Рутковської є стан та проблеми розвитку аматорського мистецтва, пов'язаного з традиційним фольклором. Дослідженню й висвітленню цих тем вона присвятила десятки аналітичних, проблемних, методичних, інформаційних матеріалів, репортажів, творчих портретів, озвучених у радіопрограмах на Першому національному каналі та опублікованих у десятках видань: збірниках наукових праць ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, Українського центру культурних досліджень та Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара», у щорічниках «Наука і культура», «Історичний календар», «Волинь моя», у часописах «Народна творчість та етнографія», «Музика», «Соціалістична культура», «Сільська школа України», «Українська мова і література», в Історико-церковному календарі та Бібліотеці шкільного світу.

Від початку роботи на культурно-освітній і науково-методичній ниві, упродовж понад 40 ро-

ТАК НАЗВАВ ЦЮ ЖІНКУ ВІДОМИЙ ПОЕТ ВАСИЛЬ ЮХИМОВИЧ

ків Ольга Василівна була автором і позаштатним кореспондентом газети «Культура і життя». З-під її пера з'явилося близько 100 матеріалів, у яких вона оперативно відгукувалася на найважливіші події в культурному житті України – фестивалі народної творчості, творчі звіти майстрів мистецтв і художніх колективів у Національному Палаці «Україна»; концерти української діаспори та етнічних меншин; Співочі поля і конкурси у республіках Прибал-

уки, культури та музичного мистецтва, які багато зробили для вивчення та збереження українського фольклору, сприяли відродженню самотності нашого народу. Ці публікації донині не втратили своєї актуальності та значущості, адже відкривають багатьом читачам новий погляд на витоки національної культури.

Ольга Рутковська – член Національної спілки журналістів України, Всеукраїнської національної музичної спілки. Вона

тики. Читачів зацікавлювали розповіді про будні й свята сільських клубів, ентузіастів цієї нелегкої справи і носіїв унікальних фольклорних традицій, репортажі про виставки, ювілеї колективів, про діяльність землячів у Києві та роботу методичних центрів.

Особливо цінними є її науково-популярні нариси про народний календар українців, про забуті сторінки життєпису славетних діячів національної історії, на-

є заступником головного редактора щорічника «Волинь моя» Міжнародного громадського об'єднання «Волинське братство»; активний член жіночого клубу «Волинянка» у Києві. Постійний дописувач інтернет-сайту «Волинського братства» і порталу «Жінка-українка». Учасник Міжнародних і всеукраїнських конференцій, симпозіумів, круглих столів, народознавчих студій і семінарів.

У творчому доробку О. Рутковської дві книги народознавчих розвідок, нарисів, статей, есеїв, аналітичних та методичних матеріалів, інтерв'ю, творчих портретів, сценаріїв, спогадів, поезій «Забуте і воскресле». Поезії Ольги Рутковської друкувалися і в альманасі «Дух землі» (Хмельницький, 2015).

Працю О. В. Рутковської відзначено Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1973), медаллю Міністерства культури і туризму України «За багаторічну плідну працю в галузі культури» (2007), медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка «Будівничий України» – За вагомий особистий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави» (2007), Подяками і Почесними грамотами МГО «Волинське братство» та ін.

Многая Вам літа і творчої наснаги, дорога Ольго Василівно!

Чудове полотно місцевого художника Олекси Близнюка «Композитор у Городищі» є окрасою експозиції музею Семена Гулака-Артемівського, як і ще дві картини цього ж автора: «Портрет останнього кошового отамана Задунайської Січі Йосипа Гладкого» та «Зустріч двох поетів» (Петра Гулака-Артемівського і Адама Міцкевича – О.О.).

– «Композитора малював, коли навчався у Київському художньо-промисловому технікумі (нині інститут прикладного мистецтва імені М. Бойчука), – розповідає Олекса Близнюк. – Був ще зовсім молодою людиною.

Пам'ятаю всі обставини – чому взявся за цю роботу. Дуже просив її виконати засновник музею, відомий тоді краєзнавець і палкий патріот Городища Георгій Коваль – земля пухом цій світлій людині...

На початку сімдесятих музей славетного земляка тільки-тільки-

МИТЕЦЬ РОЗПОВІВ ПРО КАРТИНУ

домий співак, соліст опери Петербурзьких театрів з тріумфом повернувся на свою малу батьківщину, яку покинув нікому невідомим хлопчиком...

– Георгій Коваль, – говорить художник, – запропонував захоплюючий сюжет, пов'язаний із Семеном. Бо достеменно стало відомо, що він побував на околиці міста, у горах Кучугурах, де в ярі Макітерка, подібному до амфітеатру, лився його солов'їний голос...

Тут стояла затишна альтанка, що її місцеві жителі називали бесідкою. Тож і донині за тим урочищем зберігається назва «Бесідка»...

– Були, звичайно, й інші теми, пов'язані з Семеном і Городищем, – продовжує Олекса Близнюк. – Наприклад, дуже

Олекса Гулак, Володимир Лелека та Олекса Близнюк (зліва направо) на вершині, звідки пісню Семена Гулака-Артемівського освідчувався в любові до матері-України...

З Георгієм Хомовичем зійшлися на тому, що вони – друзі Семенового дитинства...

Але підсвідомо художник, напевне, намалював зовсім інші образи. Адже сьогодні, з метричних записів, що зберігаються у фондах Черкаського обласного архіву (їх опрацювала авторка цих рядків) стало відомо, що у Городищі жила Семенова молодша сестра Анна (народилася 1816 року), яка у 1831 році вийшла заміж за священника Покровської церкви Василя Залеського. У червні 1844 року у молодого подружжя народилася донька Олімпіада.

То чи не логічно було б, якби Семен прийшов у Кучугури разом із близькими людьми – сестрою, зятем і братом Михайлом?.. У яких він найперше тоді гостював і, напевне що, брав участь у хрестинах донечки.

– У радянські часи, – розмірковує пан Олекса, – про попівське походження композитора воліли мовчати. Про братів і сестер достеменно ніхто не знав, навіть краєзнавець Коваль. Бо й для нього не всі архіви були доступні. Але справді – творча інтуїція вже

тоді підказувала, що, найвірогідніше, співак мав бути з рідними. Тільки якими?.. Я не знав, і ніхто не міг назвати їхніх імен. Саме тому зараз пристаю до думки, що з ним його родичі. Та ж сестра з чоловіком, брат...

Так і має бути. Разом з Олексою Близнюком, краєзнавцем Володимиром Лелекою та нащадком знатного роду Олексою Гулаком ми побували біля яру Макітерка, в урочищі Бесідка. Щоправда, до підніжжя найвищої гори Кучугур дісталися автомобілем. А піднімалися вже своїми...

З вершини відкрилася чудова панорама – під нами, мов на долоні, усе Городище!.. Що простяглося в широкій затишній долині.

Серед лугів стрічкою тягнеться Вільшанка, обсаджена кременними вербами. Недалечко – Семеренчина гребля, внизу по течії – Піщана. З кінця XVIII – початку XIX сторіччя – це перші осідки знаних українських родин – Симиренків і Гулаків. Тут були їхні землі, помешкання, по річці густим рядком стояли млини.

Все дихає історією...

Далі видніються високі будівлі, піднімаються бані трьох церков... У розкішній зелені ховаються садиби жителів...

Краса незвичайна!.. Тепер зрозуміло, чому Семен тут співак.

По-іншому просто не можна!.. Перехопило дух і в Олекси Близнюка:

– Це ж я тут не був із 1974-ого, сорок три роки!.. – Вигукує з трепетом у голосі.

Оглядає усі місцини, довго стоїть у задумі... Незважаючи, що накрапає дрібний вересневий дощик...

Значить, на врожай!.. Бо будуть нові картини, раз не покидає натхнення, а, навпаки, приходить від ось таких зустрічей із райськими куточками української землі.

Втім, у творчій скарбниці керівника народної аматорської студії «Шевченків край», що діє при районному Палаці культури імені С. С. Гулака-Артемівського, президента Вільної академії прекрасних мистецтв Великого Кобзаря України, учасника міжнародних, всеукраїнських і обласних виставок, лауреата багатьох творчих нагород Олекси Близнюка і зараз уже стільки полотен!.. Від споглядання яких здригається серце. Або завмирає.

Чи молодіє, усміхається душа...

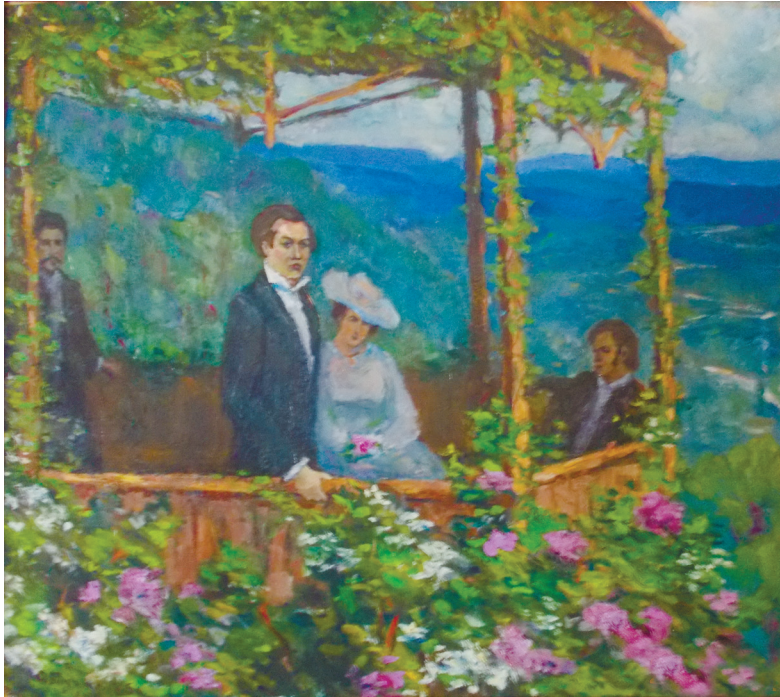
Серед них знакові: триптихи «Козак Мамай – Янгол-охоронець Кобзаря України» та «І повіє огонь новий з Холодного Яру», серія краєвидів Черкащини, «Шевченка дуб», «Рось в тумані» та інші.

Але то вже тема іншої розмови...

Тож сонячних доробків, вельмишановний Майстре!..

Хай Ваше красне мистецтво ще довго-довго увічне Земну Красу!..

Ольга ОСИПЕНКО,
провідний науковий співробітник
музею С. С. Гулака-Артемівського
м. Городище Черкаської області

Олекса Близнюк «Композитор у Городищі»

ки почав діяти. Ентузіазму, енергії Ковалю вистачило, аби зібрати кілька сотень цікавих експонатів (найбільше фоторепродукцій різноманітних ілюстрацій та документів). Його ж титанічними зусиллями було поставлено у місті прекрасний пам'ятник митцю, який створила талановитий скульптор Галина Кальченко.

Проте Георгій Хомович завжди був у творчому пошуку, прагнув нових відкриттів. Він вивчив чимало матеріалів, записав свідчення старожилів, легенди й перекази про перебування композитора у Городищі, яке той, як сходяться більшість гулакознавців, у зрілому віці відвідав лише раз. Побувавши у місцях свого дитинства, пройшовши стежками-дорогами, якими оббігав малими босими ногами...

Так з'явилася ідея увічнити перебування Семена Гулака-Артемівського у рідному місті у 1844 році. Коли він, 31-літній, уже ві-

хотілося написати брід через Вільшанку, який переходить Семен. (Зараз це сучасний місток – О.О.). Водяний млин на Піщаній, що, наймовірніше, належав родині Гулаків-Артемівських... Церкву Покрови Пресвятої Богородиці, де службу Богу здійснювали прадід, дід, дядько та батько творця першої вітчизняної опери. І яку знищили варвари-більшовики у сорокових роках минулого сторіччя...

Але художник зупинився на Макітерці – Бесідці. Куди разом із Ковалем, пройшовши ледве не півміста (десь сім-вісім кілометрів, зокрема «форсувавши» й згаданий брідок) добралися одного липневого дня.

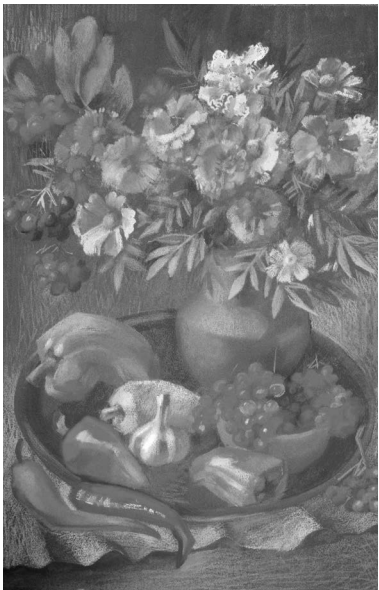
Творча уява, яка народилася від побаченого, фарбами лягла на полотно, зобразивши Семена в альтанці із кількома молодими людьми: жінкою у літній сукні, в білому капелюшку і двома чоловіками у фраках...

Триптих «Козак Мамай – Янгол-охоронець Кобзаря України»

Коли замислюєшся над загальною культурою держави, нації, виникає запитання: «А хто створює її підґрунтя?» Звідкіля наповнюється її духовне джерело? І на думку спадають цілі творчі родини, династії, навколо яких виникають культурно-мистецькі середовища.

Такі творчі осередки мали особливо велике значення для формування естетичних поглядів у Києві на початку ХХ століття. Ми кажемо: родина Олександра Прахова, Сергія Мазаракі, Варвари та Богдана Ханенків, Олександра Мурашка – і в уяві виникає ціла потужна хвиля культурно-мистецького духу столиці України. За кожною родиною – важлива історична подія, особлива

Носенко. «Українське бароко»

творча сторінка. Їхніми здобутками формувалася культура цілої нації. Творча енергія цих родин була одним із чинників впливу на культуру соціуму.

Коли ми кажемо про столицю України, то згадуємо не тільки її історичні пам'ятки, мальовничі краєвиди, а й людей шляхетного духу, які створювали особливу культуру великого міста, сповнену красою і гуманністю. Саме про таку творчу родину піде розмова у цій статті. Про родину, яка починається від Г. А. Сокиринського (1900–1974), М. Г. Ягодкіна (1902–1974), Г. К. Тітова (1914–1975), В. М. Решетова (1930–2015), та про їхніх нащадків – Тітових-Ягодкіних-Носенків-Дем'яненків. Виставка п'яти поколінь київської творчої родини представлена у художній галереї Київської організації Національної спілки художників України «Митець». І це лише початок, зазначила Тетяна Ягодкіна.

Марно запитувати, що поєднує неймовірно плідну творчу родину. То є любов до мистецтва, глибока зацікавленість історією свого народу, прагнення створити навколо себе затишну оазу взаємної поваги та толерантного ставлення одне до одного. А це не так просто, бо що особистість, то яскравий самодо-

РОДИННА СПРАВА

статній митець, який збагатив українську культурну скарбницю самобутніми творами. Справді, можна констатувати що перед нами модель України, де дихає життєдайна сила прекрасного через авторські художні образи. Художники запрошують нас у захоплюючу подорож рідними епічними просторами, запрошують до діалогу мовою живописного різнобарв'я. Здобуті фахові знання збагачуються власними спостереженнями, роздумами та примножуються інноваціями, в яких кожен знайшов свою власну родзинку. Як зазначила Ганна Носенко – членів їхньої сім'ї поєднує спільне ставлення до мистецтва: щире й відкрите служіння культурі Краси.

Творчу освіту кожен здобув у Київському державному художньому інституті (нині Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури) у провідних її митців. Тому на цій виставці вирують спільність ідейних і мистецьких уподобань, ґрунтовний професіоналізм і бажання зберегти усталені творчі принципи української художньої школи. І ось перед нами твори авторів, які поєднані київською творчою школою, але з цілком сформованими власними творчими стилями, своїми

Г. М. Ягодкін. «Білий ранок»

Володимир Решетов. «Пляж»

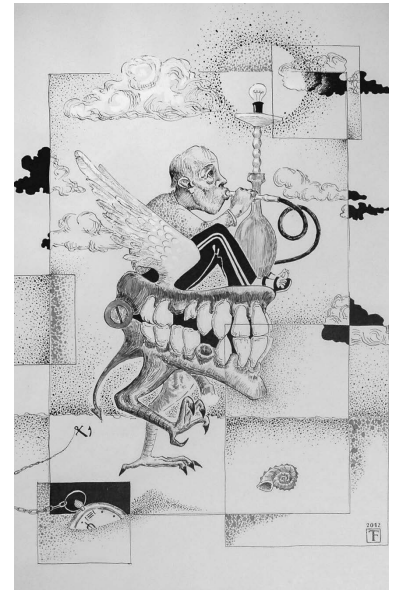
світоглядом, життєвим досвідом та мистецькими уподобаннями. Так, у серії творів «Міста» Григорія Сокиринського (за плечима якого потужна школа Ф. Кричевського, М. Бурачека та В. Татліна) простежується академічний реалістичний напрям, як і в серії акварелей «Пляжі» Володимира Решетова, а творам прекрасного пейзажиста та ілюстратора Геннадія Тітова притаманний вишуканий малюнок, як на представленому «Автопортреті».

Наступне покоління створює інший настрій, зумовлений заглибленням у витоки української історії. Характерною ознакою полотен Г. Ягодкіна, учня О. Лопухова, є звернення до історичних тем із акцентами на творчість таких митців, як Т. Шевченко, Г. Сковорода. Тут і серії творів із давньоруської історії, на теми прадавніх народних свят та етноісторичний цикл, присвячений русичам-ведам. Для Ганни Носенко, чаклунки світлого простору у панорамних пейзажах та вишуканих кольорів у натюрмортах, головне – передати своє захоплення від побаченого. І це їй вдається, досить розглянути натюрморти з яблуками та чорнобривцями чи серію творів на теми українського бароко.

Тетяна Дем'яненко вдало поєднує графіку з живописними нюансами, що надає її творам осо-

бливого завершеного стану. В її яскравих натюрмортах із квітами відчувається музичний настрій. А у пейзажах і портретах Тетяни Ягодкіної пульсує життя у цілковитій гармонії та позитивному настрої, що підтверджує «Портрет скульптора Г. Тітова». Особливу увагу художниця приділяє уславленню Жінки – богині всього живого на землі, що вдало розкрилося у серії творів, присвячених різним порам року.

Олександр Тітов усе найкраще взяв від зосередженого та масштабного В. Шаталіна і романтичного В. Зарецького, створивши власний напрям. Його картини з

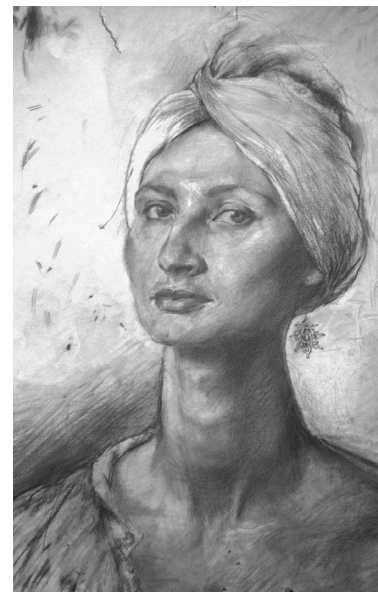
Г. О. Тітов. «Мандрівник»

Різні за віком, творчими здібностями, художнім смаком, сформованим творчим стилем, художники створили справжню оазу краси і натхнення. Порадували присутніх і перші кроки наймолодших учасників вернісажу – Віри Решетової та Іванки Тітової. Хто знає, може і для них доля приготувала особливе місце на мистецьких теренах України.

Естетична багатомірність формули Краси – ось спільний знаменник представлених творів. Допитливий глядач зможе оцінити категорію прекрасного через творчі задуми, розкриті кожним із художників по-своєму. Саме такими є побутові сценки, пейзажі, натюрморти чи портрети. «Не писати, не малювати – означає не жити, не мислити, не відчувати, не існувати, тому творчість для кожного з нашої родини є основним сенсом існування. Бо ми вважаємо, що Краса – це не просто сутність, що існує поза межами людської свідомості і яку варто відновлювати, але ще й засіб пізнання світу, засіб формування духовності людини і навіть служіння громаді в часи грізних випробувань, – висловився заслужений художник України, професор НАОМА Г. Ягодкін.

Велике відбивається в малому, і родина – це мініатюрна модель Країни. Якби ми уявили собі частину світу, усі мешканці якої – художники, то вона була б дуже подібною до цієї виставки. Вони несхожі, належать до різних поколінь, кожен має свій світогляд, життєвий досвід, темперамент, власний неповторний творчий почерк, і, водночас, вони Сім'я, спільнота людей, поєднаних міцними зв'язками любові. Краса світу, передана через власні художні образи, свідчить, що екологія краси – це не тільки еталон свідомості людини, а й самозахист нації від руйнування та хаосу.

Валентина ЄФРЕМОВА,
мистецтвознавець, заслужений
працівник культури України.
Фото Тетяни ЯГОДКІНОЇ

О. Г. Тітов. «Портрет жінки»

30 вересня країна відзначила Всеукраїнський день бібліотек – свято тих, хто прагне навчатися впродовж життя, пізнавати світ в усіх його проявах.

Про проблеми і перспективи сучасних книгозбірень наша розмова з директором Публічної бібліотеки імені Лесі Українки для дорослих м. Києва Ольгою Романюк.

– Пані Ольго, яка вона сучасна публічна бібліотека?

– В усі часи публічні бібліотеки створювались, аби надати громадянам, незалежно від їх матеріального стану, змогу скористатися духовними надбаннями, які накопичило людство. Я часто цитую успішного американського бізнесмена Ендрю Карнегі «На землі немає кращої колиски демократії, ніж вільна публічна бібліотека, ця республіка освіченості, де ні ранг, ні посада, ані багатство не має жодного значення». Він вважав, що кращий спосіб забезпечити безоплатну освіту та сприяти розвитку місцевої громади – створювати публічні бібліотеки. До речі, за своє життя цей щедрий добродій пожертвував 56 мільйонів доларів на будівництво 2 509 бібліотек по всьому світові, а в себе на батьківщині, Канаді, загалом витратив на розбудову бібліотечної мережі понад 2 мільярди 557 мільйонів доларів.

– Чи не втрачають публічні бібліотеки свою важливість в час інформаційних технологій, зокрема Інтернету?

– Як на мене, то вони і сьогодні залишаються головним центром культурно-освітнього життя місцевих громад. До слова, ще в сиву давнину фараони вважали бібліотеки «приступком розуму», тоді як інтернет сьогодні називають інформаційним смітником. Щоб отримати об'єктивну, правильну інформацію із першоджерел люди продовжують відвідувати бібліотеки.

– Чим ще сьогодні бібліотеки приваблюють відвідувачів?

– Ми маємо велику свободу у виборі напрямів діяльності. Бібліотеки, де працівники тримають руку на пульсі часу, відвідувані, як і раніше. Людині у мегаполісі, особливо такому як наша столиця, гостро не вистачає живого спілкування, так званих «трегіх місць» – майданчиків для

ЕПІЦЕНТР ЖИТТЯ ГРОМАДИ

зустрічей, віталень в межах міста. Звичайно, є кав'ярня, але то місце для споживання напоїв та їжі. Є ще новомодні коворкінги, але вони не безплатні для відвідувачів, є Інтернет-клуби, але там також відсутнє живе спілкування. Бібліотека ж надає змогу побачитись людям, які мають спільні захоплення, проводить презентації книжок та організує зустрічі з авторами, різні просвітницькі заходи, майстер-класи, навчальні тренінги. В нас можна не лише обговорювати прочитане, але й навчатися впродовж життя. Зокрема, наші відвідувачі вчать користуватися інтернет-сервісами для вирішення різноманітних побутових і соціальних проблем. І в цьому їм сьогодні допомагають працівники бібліотек.

– Ви відома людина в бібліотечних колах і серед письменників як автор популярного блогу «Методична служба публічних бібліотек Києва». Водночас Ви очолюєте головну публічну бібліотеку столиці. Як вам вдається поєднувати своє креативне начало з адміністративною роботою?

– Зізнаюсь, це дуже нелегко дбати про здоровий психологічний клімат у колективі, про належні умови праці колег, перейматися ремонтами, вирішенням господарських і креативних питань водночас. Наразі дуже мало часу можу приділяти веденню блогу, бо ж я ще й адміністратор групи «Бібліотекарі київських публічних» у мережі Facebook» та під-

тримую в активному стані відеоблог «СтоЛична бібліотека». Але це швидше можна назвати моїм хобі, якому я віддаю свій час у вихідні дні та вечорами.

– Відомо, що Ви ще й займаєтесь громадською роботою?

– Так, я є членом журі конкурсу на здобуття звання «Бібліотека року» для бібліотек України від Української бібліотечної асоціації, членом Видавничої ради при Департаменті суспільних комунікацій КМДА з відбору рукописів для видання за кошти міста (програма «Київ інформаційний»), членом громадської експертної ради з пи-

во, що цей проект залучив до користування бібліотекою дуже велику кількість молоді.

– А що ще з вашого креативного досвіду можуть почерпнути ваші колеги з областей, міст та районів країни?

– В нашій бібліотеці започатковано також проект «Бізнес-старт». У партнерстві з громадською організацією молодих підприємців «Агенція змін» відбуваються тренінги для киян, які прагнуть відкрити власну справу. З вересня розпочав роботу Жіночий клуб. Певні досягнення маємо у напрямі впровадження IT. Автоматизовано

тань бібліотечної освіти при Київському національному університеті культури і мистецтв. На щастя, ця моя діяльність не займає багато часу, але приносить мені велике задоволення від усвідомлення того, що твій досвід є корисним, а твої дії, ідеї сприяють вирішенню певних суспільних завдань.

– А тепер, будь ласка, найцікавіше з роботи власне бібліотеки, яку Ви очолюєте?

– Я надто вимоглива до себе і дуже рідко буваю собою задоволена. Тому скажу, що, напевне, можна було би й більше. Як адміністратор, я почала з покращання бібліотечного простору та запровадження додаткових зручностей для усіх: користувачів і колег. Спершу ми встановили пандус біля входу у відділ краєзнавчої літератури та бібліографії, ящик для цілодобового повернення користувачами отриманих через абонемент книжок. Далі оновили приміщення читальної зали, нині завершуємо ремонт фойє бібліотеки та добудували ще одну кімнату загального користування... Відремонтовано також фасад, встановлено нові вікна та облаштовано театральний двірник відділу мистецтв бібліотеки, де відбуваються покази вистав за творами української та світової драматургії. Це наш новий проект «Бібліотека+театр», втілення якого сприяє розвитку читацької та глядацької культури, спонукає до прочитання творів, за якими написано сценарії вистав. Важли-

во процес обслуговування користувачів читальної зали, впровадження електронних формулярів користувачів, запис видачі літератури здійснюється за допомоги сканера штрих-кодів. Удосконалено сайт бібліотеки. Створено його мобільну версію та версію для слабозорих людей. А ще проведена велика робота з розробки емблеми бібліотеки та на її основі – рекламних матеріалів про наші ресурси та сучасні послуги. Але це, звичайно ж, далеко неповний перелік наших інноваційних стремлень...

– А як розвивається звичайні ваші столичні бібліотеки-філії?

– Зараз у Києві дуже сприятлива ситуація для розвитку публічних бібліотек. Цього року з бюджету міста виділено кошти для придбання нових книжок, ремонту та переформатування приміщень трьох бібліотек – Шевченківського, Дніпровського та Святошинського районів – у сучасний багатофункціональний бібліотечний простір. Є розуміння і підтримка міською владою бібліотек в їх прагненні до ефективного інформаційного обслуговування користувачів в єдиному електронному середовищі.

– Ви мали змогу ознайомитись із діяльністю кращих публічних бібліотек Європи.. Які вони сьогодні європейські бібліотеки?

– В Данії, де мені вдалося побувати, в кожному містечку публічна бібліотека – це наперед візитівка міста. Вона, як правило, розташована на перехресті доріг, у найвеле-

людніших місцях. Це дуже просторі і великі за площею, спеціально побудовані приміщення із сучасним дизайном без внутрішніх стін чи перегородок, де зібрано усе, що є носієм інформації у будь-якому форматі. Надзвичайно високий рівень автоматизації бібліотечного обслуговування. Для дітей – багато розвиваючих ігор, для людей старшого віку – кав'ярня і свіжа преса, для мамів – інформаційний супровід догляду та виховання дітей, для школярів – допомога у виконанні домашніх завдань. Створено умови для відвідування людей з особливими потребами. Концерти, тренінги, презентації, зустрічі з цікавими людьми... все те, що пропонують і київські бібліотеки.

Але вражає відвідуваність. Вона стабільно висока. При тому, що кількість видач книжок дещо падає, бібліотеки залишаються культурно-освітнім центром громади, популярним місцем для данців. Там відбуваються дебати з важливих питань міського життя, туди приходять за спілкуванням, новими знайомствами, корисно і цікаво провести вільний час, навчитися користуватися придбаним гаджетом, ознайомитися з роботою 3D принтера та спробувати щось віддрукувати на ньому, іншими технологічними новинками.

Загалом у Європі бібліотеки відіграють важливу роль у житті місцевих громад. Бібліотекарі Данії люблять наголошувати, що вони працюють не для користувачів, вони працюють разом з користувачами, адже орієнтовані на кожну людину, індивідуальність, а не на маси. У нас же в Україні, на жаль, ще не все по-європейськи. Ефективність роботи бібліотек, приміром, і досі визначається кількістю публічних заходів, а їхня якість – кількістю учасників.

– І наостанок: яка мрія у головному публічного бібліотекаря столиці?

– Про що може мріяти керівник головної столичної публічної бібліотеки, що нині розміщена у 8-ми пристосованих приміщеннях в різних районах Києва? Звичайно ж, про спеціально побудоване для бібліотеки, просторе приміщення в центрі міста за європейськими стандартами... Я оптиміст і вірю, що всі мрії багатотисячного колективу бібліотекарів країни обов'язково здійсняться.

Розмову вів
Анатолій ДУПЛЯК

**УТРАЧЕНИЙ
студентський квиток,
виданий
НМУ ім. О. О. Богомольця
Корбут Катерині Вадимівні,
вважати не дійсним**

Ігор Михайлишин (позивний «Піаніст») під час концерту фортепіанної музики

МУЗИКА І ПОЕЗІЯ ЯК РЕЛАКСАЦІЯ ВІД ТРАГЕДІЇ ВІЙНИ

У рамках проекту «Мистецтво Незалежності» в Національному історичному музеї України у вересні розпочався новий цикл зустрічей з воїнами, які в зоні АТО втримували незалежність нашої держави, та презентації фільмів і книг про Донбас і Крим. Уже відбулись презентації художньо-документальної стрічки «Крим. Спротив», книги «Іловайськ» Євгена Положія та перегляд документального фільму «Чорні тюльпани Донбасу».

книги філософських поезій «Ми ніни суцї» Магди Дзвін.

Авторка, філософ за освітою, торкається різноманітних сторін буття сучасного українства крізь призму Революції Гідності та триваючої війни з московським агресором. Її поезія творить тотальність – життя в миті набуває надзвичайної глибини та внутрішнього простору. Співпережити з людиною глибоке шукання, торкнутися та зануритись у внутрішнє духовне шукання Правди свого я... Арт-проект «Мистецтво Незалежності» показує,

Магда Дзвін читає слухачам свою високу поезію...

Відбувся концерт фортепіанної музики унікального музиканта, який грає класичні твори без нот – Ігоря Михайлишина (позивний «Піаніст»). Хлопець під час Майдану на морозі грав Шопена, Баха та Бетховена. А після Майдану була війна та 120 днів полону в Іловайську. В полоні Ігорю вдалося знайти розгромлений інструмент, відремонтувати його і рятуватися музикою самому та друзям по нещастю ворожого полону. За його словами, музика – це мова, яку розуміють навіть вороги. Також у рамках проекту «Мистецтво Незалежності» 20 вересня відбулась зустріч та презентація

що крізь біль, кров і страждання дуже чітко проступає головне – сила, міць, готовність захищати свою країну. Це та пам'ять, яку ми маємо зберегти для нащадків.

Проект «Мистецтво Незалежності» триватиме до 31 жовтня. Щотижня відбуватимуться різноманітні заходи упродовж всього жовтня, у НІМУ щосуботи проходитимуть фортепіанні концерти учасника АТО Ігоря Михайлишина та студентів НМАУ ім. П. І. Чайковського, що відгукнулися та стали партнерами заходу, а щочетверга – покази фільмів про події на Донбасі та їх обговорення.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

МИНУЛЕ — ПОРЯД

Він любить свого Президента. В 2017-му йому виповнилося 93 роки. Ніколи не жаліється, не просить, не плаче. Звичайний герой Другої світової – мабуть, останній герой Сполучених Штатів Америки, який мешкає в Україні, в мальовничому містечку Умань...

Вадим ПЕРЕГУДА

Пізня осінь, вже роз'їхався із Умані, по усьому світові, 30-ти тисячний рух паломників-хасидів, як наступає інше – козацьке свято. 14 жовтня у день святої Покрови Пресвятої Богородиці відзначається День захисника України. Водночас, це споконвічне свято всього українського козацтва – лицарів духу і долі, які притримуються і є носіями найвищого шляхетного генетичного коду Святославоного: «Йду на Ви!»

Василь Антонович Артемов народився 8 серпня 1925 року. Інвалід війни 1-ї групи, учасник бойових дій. Увесь свій бойовий шлях пройшов у складі 41-ї гвардійської стрілецької дивізії. День Перемоги зустрічав у Відні, Австрія. Під час запеклих боїв із фашистськими окупантами у місті Секешфехервар, Угорщина був поранений у голову. Сьогодні важко собі уявити – у тих боях поблизу озера Балатон, де знаходився останній опорний пункт обманутих «арійською виключністю» німців, загинув кожен другий борець української дивізії. Загибло там багато і американських солдат. «Тоді, в австрійських Альпах стояла американська військова частина, делегація від 41-ї стрілецької диві-

зії поїхала на дружню зустріч з американськими побратимами» – розповідає Василь Антонович Артемов. Тоді, сержант Артемов і отримав свою найдорожчу у житті нагороду – найвищу відзнаку сержантського складу армії США. «Коли повертався додому і були проблеми сісти у потяг, на одній із станцій мене сприйняли, як Героя Радянського Союзу. Місце знайшлося зразу...» – згадує ветеран.

Сьогодні, Василю Антоновичу, виповнилося 93 роки. Він не

любить, як то кажуть, піаритися, хоча сам, у молодості, ставав тричі лауреатом журналістських премій (1970, 1972, 1985) працюючи позаштатним кореспондентом районної газети. Все життя пропрацював у економічній сфері, на пенсію пішов з посади старшого економіста Держбанку.

Даючи інтерв'ю ветеран взяв з мене слово: «Напиши так, як є. Але тільки щоб не виглядало, що я скаржуся або вимолою, плачу». Гідна відповідь справжнього американського героя, а не кіношного Рембо, ось тільки чи захоче Америка чи Австрія хоча б згадати старого? Це саме він, понад 70 років тому, у передгір'ї Альп проливав свою кров? Старий козаче не просить йому допомагати – просто приділити йому увагу, не забувати – і це все...

Стала вже давно банальною фраза: «Без минулого – не має майбутнього». Справа особисто кожного пам'ятати чи не пам'ятати героїв такої далекої, для сучасної молоді, війни, до того ж нагороджених вищою нагородою сержантського складу США у Австрії, але... поряд герої війни нової, не менш хапливої. Не віримо, що колись, забуття може торкнутися і їх історії...

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№ 41 (4768), 13 жовтня 2017 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року.

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 1026 від 26.10.1994 р.

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор: Євген БУКЕТ

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-62, cultandlife@gmail.com

Видавець: Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор: Андрій ЩЕКУН

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка: Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат: ТОВ «Типографія "Від А" до Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40. Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51

Розповсюдження і реклама:

Тел.: +38 (044) 498-23-64; +38 (097) 111-17-56

Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд. Вміст газети поширюється на умовах ліцензії СС BY 3.0, якщо інше не вказано стосовно конкретного матеріалу.

Передплатна ціна на 2017 р.:
3 місяці – 59,81 грн; 6 місяців – 138,54 грн.
Передплатний індекс: 60969
ISSN 2519-4429

Наклад 5 000

Ціна договірна

© СС ВУ «Культура і життя», 2017

